

KÄRKÖLÄN KYLÄSUUNNITELMA 2014

KÄRKÖLÄ KÄRJESSÄ

Suvaitseva, yhdessä tekevä, turvallinen ja
luontoa kunnioittava kyläyhteisö

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
Kyläsuunnitelman toteutus	3
Tarve	3
Suunnitelma	3
Kyläkysely	4
ALUEEN HISTORIA	5
Kärkölen kylän synty	5
Kärkölen vanhimmat rakennukset	6
NYKYTILANNE	9
Kärkölen alue	9
Kärkölen toiminta-alue ja asukkaat	10
Toiminta ja palvelut	10
Toimintaa ja toimijoita	11
Ympäristö	14
KÄRKÖLÄN KEHITTÄMINEN	17
Alueen vahvuudet ja heikkoudet	17
Kehittämistarpeet	18
Toiminta ja palvelut	19
Ympäristö ja kaavoitus	21
Turvallisuus	21
Tavoitteet ja toimenpiteet	22
Tavoitteet	22
Kyläsuunnitelman päivittäminen ja seuranta	25
Kuvaluettelo	27
LIITE 1: PALVELUETTELO	28

Kärkölen kyläsuunnitelma 2014
© Kärkölen kyläyhteisö ry
Koonnut: Kärkölen kyläsuunnittelutyöryhmä
Taitto: Lohjan kylät ry / Läntistä lähidemokratiaa hanke
Painopaikka: Lohjan painotuote Oy

 Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

JOHDANTO

Kyläyhteisön tarkoituksena on alueen asukkaiden asumisolosuhteisiin, ympäristöön, viihtyvyyteen sekä turvallisuuteen liittyvien asioiden edistäminen. Yhteisö pyrkii edistämään kärköläisten yhteenkuuluvaisuutta, vaalimaan kyläperinteitä ja Kärkölen kyläkirkon toimivuutta.

Kyläsuunnitelma on kyläläisten yhteisesti tekemä suunnitelma kylän tulevaisuudesta. Suunnitelma on vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden tahdonilmaus Kärkölen kehittämiseksi. Se auttaa voimavarojen suuntaamisessa kyläläisten haluamaan suuntaan pitkälle tulevaisuuteen. Suunnitelma toimii ohjeena kylän kehittäjille sekä perusteena haettaessa tukea kylän kehittämishankkeille. Kyläsuunnitelma toimii myös hyvänä oppaana Kärkölään muuttaneille.

Kyläsuunnitelma on tehty oman kylän tarpeesta, omalle kylälle ja niin vakituksille kuin vapaa-ajan kyläläisille. Kyläsuunnittelutyöryhmään kuuluivat Regine Adje, Kimmo Kotilainen, Marika Puolimatka, Harri Ripatti, Marja-Leena Syrjälä sekä Kalevi Vuorinen. Kyläsuunnitelman ohjausryhmänä oli kylätoimikunnan vuoden 2013 kokoonpano: Maarit Lehtinen (pj) sekä jäsenet Antero Hento, Kimmo Kotilainen, Pentti Lehtamo, Seppo Mantere, Sisko Nurmi, Juhani Piispanen, Markku Puolimatka, Johnny Servin, Osmo Sirén, Marja-Leena Syrjälä ja Kalevi Vuorinen. Kyläsuunnitelman toteutusta on avustanut Lohjan Kylät ry:n Läntistä lähidemokratiaa-hanke.

Kyläsuunnitelman toteutus

Tarve

Valmiin kyläsuunnitelman avulla kylän kehittämistä koskevat tehtävät voidaan laittaa tärkeysjärjestykseen ja varojen kohdistaminen helpottuu. Täten myös kynnys tarttua toimeen madaltuu. Suunnittelun tekeminen lisää yhteisöllisyyttä, antaa tilaa uusille ideoille ja voi mahdollistaa uusien, kylällä

tuotettavien palveluiden synnyn. Valmis kyläsuunnitelma on hyvä tiedonlähde niin alueen asukkaille kuin myös kaupungin käyttöön.

Kyläsuunnitelman tarkoituksena on muodostaa kuva kylän toiminnasta ja palveluista. Suunnitelmassa kartoitetaan kylän palveluita ja samalla todetaan, miten niitä voitaisiin kehittää ja miten palvelut turvataisiin kylässä myös tulevaisuudessa. Suunnitelma sisältää perustiedot kylästä ja tulevaisuuden toiminnan painopisteet.

Suunnitelma

Kylällä on mietitty jo pitkään mitä teemme, miksi teemme ja mihin suuntaan haluamme mennä. Kärkölässä laadittiin kyläsuunnitelma jo 1980-luvun lopulla. Tuolloin kartoitettiin mm. alueita, jotka soveltuvat rakentamiseen. Sopivia rakennustontteja sittemmin myytiin ja jopa lahjoitettiin. Näin houkuteltiin kylään uusia asukkaita. Kylällä vaikutettiin myös Loukun risteysjärjestelyihin sekä valaistukseen. Vuoden 2013 kyläkokous ohjeisti kylätoimikuntaa tutkimaan mahdollisuutta laatia kyläsuunnitelman laatiminen Läntistä lähidemokratiaa-hankkeen tukemana. Kylätoimikunta päätti toukokuussa 2013 laatia kyläsuunnitelman.

Suunnitelmaa tekemään koottiin työryhmä alueen vakituksista ja vapaa-ajan asukkaista. Työryhmässä toimi syntyperäisiä kärköläisiä ja myöhemmin alueelle muuttaneita. Ryhmässä oli nuoria perheellisiä sekä toisaalta jo eläkkeelle siirtyneitä eri alojen ammattilaisia. Työryhmällä oli tiivis yhteys kylätoimikuntaan, joka toimi myös kyläsuunnitelman ohjausryhmänä. Lohjan kylät ry:n Läntistä lähidemokratiaa-hanke tuki työryhmän toimintaa. Muita yhteistyötahoja olivat Lohjan kaupunki (osin myös Karkkila ja Somero). Kyläsuunnitelman valmistelut aloitettiin kevätkesällä 2013 ja itse suunnitelman laadinta aloitettiin heinäkuun alussa 2013.

Kyläsuunnitelman tueksi tehtiin kyläkysely, jolla selvitettiin asukkaiden mielipiteitä ja toiveita kylän tulevaisuudesta. Kyläsuunnittelusta järjestettiin syyskuussa 2013 yhteinen kyläilta kylätalolla. Tahtumassa mietittiin alueemme sisäisiä vahvuuk-

sia/heikkouksia ja toisaalta ulkoisia mahdollisuuksia/uhkia. Tilaisuudessa käsiteltiin myös erilaisia kylän kehitysideoita. Suunnitelmaa on täydennetty myös yksittäisillä kyläläisten haastatteluilla.

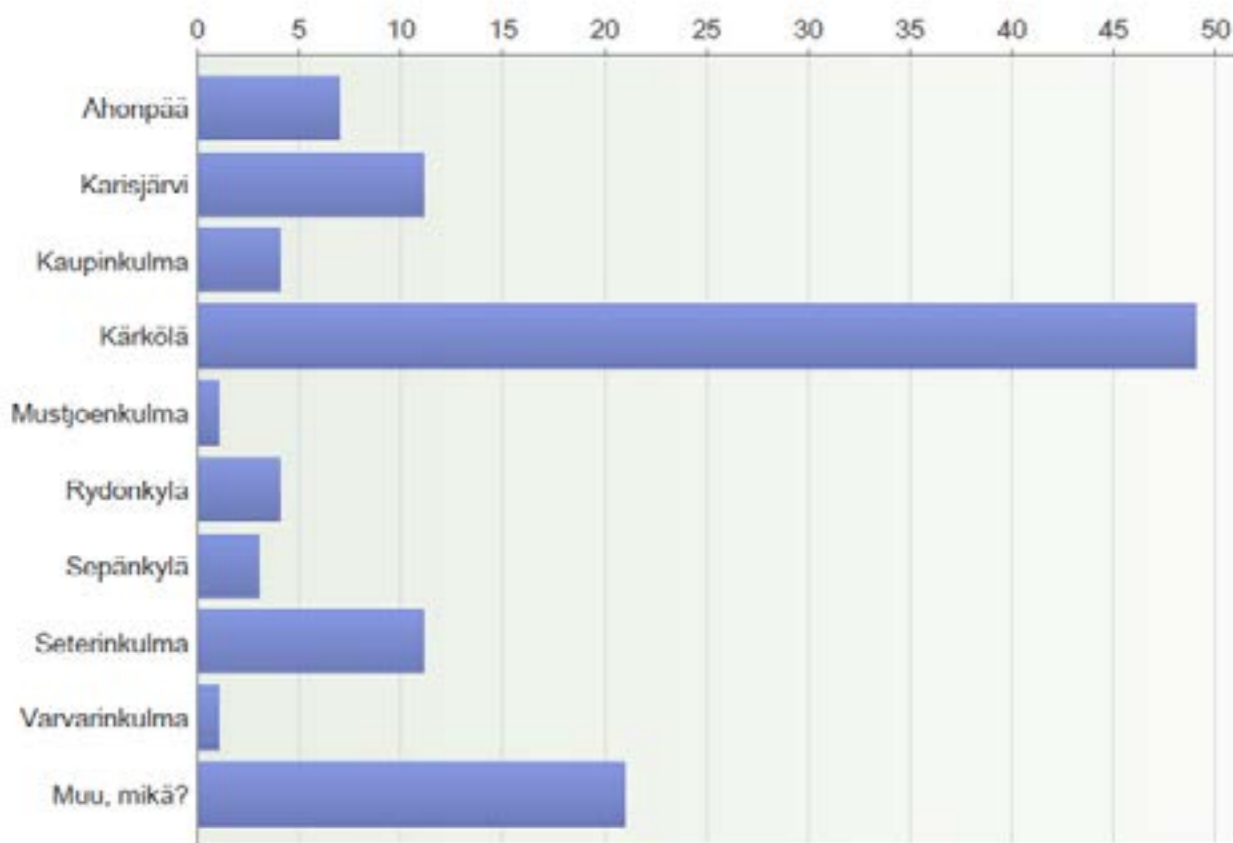
Suunnitelmaa käsiteltiin useassa kyläsuunnittelu-ryhmän tilaisuudessa sekä kylätoimikunnan kokouksissa. Suunnitelman luonnos saatiin valmiiksi vuoden loppuun mennessä, jonka jälkeen kylätoimikunta vielä tarkasteli suunnitelmaa. Luonnos oli luettavissa hyvissä ajoin ennen kyläkokousta yhteisön kotisivuilta sekä paperiversioina kylätalolla. Kyläyhteisö hyväksyi kyläsuunnitelman käyttöönotettavaksi vuoden 2014 kyläkokouksessa. Kyläsuunnitelma esitellään vuoden 2014 Kärkölän Käärössä. Kyläsuunnitelma on luettavissa yhteisön kotisivuilla (pusulankarkola.net) ja paperiversiona kylätalolla.

Kyläkysely

Kyläsuunnitelmasta ja -kyselystä tiedotettiin ja kyselyn paperiversiota jaettiin Kärkölän kesäpäivästä alkaen erilaisissa kylän tapahtumissa. Kyselystä tiedotettiin yhteisön kotisivuilla ja Facebook-sivuilla – myös paikallislehdet uutisoivat kyselystä. Kyselyä jaettiin Käärön jakelulistan mukaisesti postilaatikoihin. Kyselyä oli saatavilla myös kylätalolta ja kahvila-ravintola Loukusta.

Kyläkyselyssä pidettiin erityisen tärkeänä, että vakituisten asukkaiden lisäksi myös vapaa-ajan asukkaat pääsevät ja ehtivät vastaamaan kyselyyn. Kyselystä saatiin arvokasta tietoa kylän kehittämiseen. Vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja tulokset esitetään niin, ettei niistä voi päätellä yksittäisiä vastaajia. Kysely suunnattiin laajasti Kärkölän kyläyhteisön piirissä oleville eikä se noudata tarkasti kuntienkaan rajoja. Toivottiin, että mahdollisimman moni, mukaan lukien nuoret,

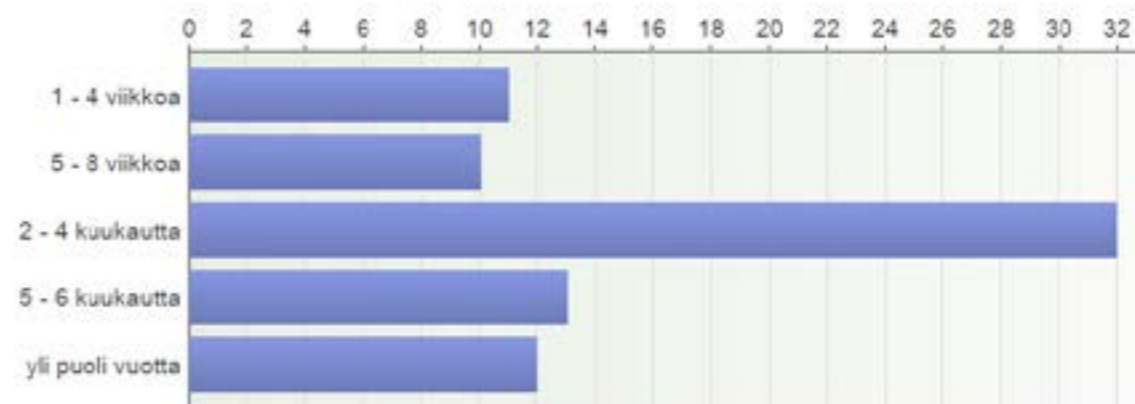
Vastaajien määrä: 112

Kuva 2 Kärkölän kyläkysely 2013 kysymys 1

5. Jos olette vapaa-ajan asukas, kuinka pitkään vuosittain asutte vapaa-ajan asunnollanne? (3 viikonloppua on 1 viikko)

Vastaajien määrä: 78

Kuva 3 Kärkölän kyläkysely 2013 kysymys 5

vastaisi kyselyyn. Kyselyyn annettiin runsaat puolitoinen kuukautta vastausaikaa. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 114 henkilöä. Vastaajista oli lähes sama määrä naisia ja miehiä. Noin 68 % vastanneista oli vapaa-ajan asukkaita.

Kuvasta 2 ilmenee kyselyyn vastanneiden asuinpaikka. Useimmat ilmoittivat asuinpaikakseen Kärkölän, vaikka kuvan 11 mukaan alue on pieni. Tienviitoissa ja kylteissäkin lukee Kärkölä, vaikka ollaan Karisjärvellä. Myös Loukku-nimeä käytetään joissakin lähteissä, kun tarkoitetaan Kärkölää. Rakkaalla lapsella on siis monta nimeä.

ALUEEN HISTORIA

Kärkölän kylän synty

Väestön kasvaessa nykyisen Pusulan sekä muiden ympäristökuntien alueilta käytiin Kärkölän seudulla hankkimassa elantoa. Kärkölä oli lähi-alueiden takamaata jylhine ja riistarikkaine metsineen. Rakennettiin mökkipahasia, joissa yövyttiin metsästys-, kalastus- ja kaskeamisaikoina. Nämä maat olivat usein kaukana omistajiensa asunnoista. Nykyiset kylien ja tilojen nimet ovat usein saaneet

omistajatalon tai -kylän nimen, kuten Hyrkkölä, Ahonpää, Karisjärvi tai Heinejärvi, Olla, Mangård. Näistä kolmesta viimeainetuista muodostui Kärkölän kantatiloja. Uudistiloja oli 1700-luvun lopulle tultaessa jo 17. Kantatiloista osa jakaantui vähitellen 1800-luvulla kahtia. Pikkuhiljaa alkoi tiloille tulla myös torppia ja asutus kasvoi ja vakiintui Kärkölään 1900-luvulle tultaessa. Kylä oli hyvin vireä kerhojen, kauppojen, baarien ja huoltoaseman ansiosta useita vuosikymmeniä.

Yhteiskunnan muuttuessa 1960- ja 1970-luvuilla tilojen pito Kärkölän erittäin kivisillä peltotilkuilla alkoi käydä kannattamattomaksi. Maanviljelyn tehostumisen myötä pystyttiin maanviljelyyn paremmin sopivilla seuduilla tuottamaan edullisemmin tarpeeksi maataloustuotteita. Samalla teollistuva Suomi tarjosi työpaikkoja tuotannon, kaupan ja kehittyvien palveluiden piirissä. Nämä työpaikat olivat taajamissa. Oli selvää, että varsinkin nuorempi sukupolvi muutti näihin parempien elinmahdollisuuksien perässä. Suurin osa Kärkölään hiellä ja vaivalla raivatuista pelloista on vuonna 2013 metsitetty. Alue on muuttunut loma-asutusvaltaiseksi. Tosin monet vapaa-ajanasukkaat viettävät loma-asunnoillaan aikaa ympäri vuoden.

Kärkölässä on säilynyt kolme merkittävää historiallista kohdetta: Kärkölän kyläkirkko, entinen Kärkölän kansakoulu eli nykyinen Kärkölän kylätalo sekä

Myllymäen torppa. Alueella on paljon järviä ja ranta-alueita. 30-vuotias kylätoimikunta pitää kylää vireänä ja järjestää kaikille kyläläisille yhteistointa, joka vahvistaa kylän yhteishenkeä.

Kärkölen vanhimmat rakennukset

Kuva 4 Heinjärven aitta, Marja-Leena Syrjälän arkisto

Kylän vanhimmat rakennukset ovat aittoja, jotka on rakennettu 1770-luvulla. Yhtenä vanhimmista aitoista voidaan pitää Ollaan aittaa, jonka seinässä on vuosiluku 1777. Toinen tunnettu vanha aitta on Loukun aitta. Kärkölen Käärössä 2008 oli mielenkiintoinen artikkeli yhdestä vanhasta aitasta, Salomaan luhtiaitasta. Eino Salomaa on tutkituttanut aitan iän Joensuun Yliopiston asiantuntijoilla. Tutkija kairasi näytteet kolmesta hirrestä, joista kaksi osoittautui männystä ja yksi kuusesta veistykseksi. Näytteet tutkittiin yliopiston laboratoriossa mm. mittaamalla vuosilustot millimetrin tuhannesosan tarkkuudella. Lustosarjat rinnastettiin laboratoriossa laadittuihin Lounais-Suomen mäntyjen ja kuusten lustokarttoihin. Tutkimuksen mukaan ko. hirret oli kaadettu talvella 1796–97. Luhtiaitan rakentamisvuotena voidaan näin pitää kesää 1797. Kärkölen vanhin rakennus ei siis ole kirkko, niin kuin usein on mainittu.

Kärkölen kirkko

Tiettömien taipaleitten takana oleva Kärkölen erämaa sai kiinteän asutuksensa vasta 1760-luvun alkupuolella. Parikymmentä vuotta myöhemmin,

vuonna 1780, kylän uudisasukkaat pyysivät Turun piispalta omaa sielunhoitajaa, mistä kertoo silloisen piispantarkastuksen pöytäkirja. Lupaa ei sillä kertaa tullut. Uudisasukkaiden omistusoikeus raivaamiinsa tiloihin oli epäselvä eikä pienen asukasjoukon mahdollisuuksia sellaiseen pidetty riittävinä.

Vuonna 1783 lääninhallitus antoi Kärkölen uudisasukaille immissiokirjat (muutto-)taloihinsa. Samana vuonna Turun tuomiokapituli antoi luvan kirkon rakentamiseen ja hautausmaan perustamiseen. Kirkon rakentamiseen päästiin käytännössä vasta yli 50 vuotta myöhemmin. Väliin mahtui kaksi sotaa, Kustaan sota 1788-90 ja Suomen tulevaisuuden kannalta ratkaiseva Suomen sota 1808-09, josta seurasi irtautuminen monisatavuotisesta yhteydestä Ruotsiin ja liittyminen Venäjään

Rakentamiseen osallistui koko kylä. Todennäköisesti mies- ja hevostyöpäivät jyvitetiin manttaalien mukaan, kuten myöhemmältä ajalta säilyneissä kirkon korjaamista koskeissa suunnitelmissa kerrotaan. Hirret saatiin kyläläisten metsästä ja naulat sekä saranat taottiin oman kylän pajassa. Penkeissä on pieniä eroja, koska kyläläiset ovat veistäneet omat penkkinsä, vain mitat ovat samat. Kirkon seinään on tuntematon rakentaja kirjoittanut: "Vuonna 1840 on tämä Herran huone alulle pantu. 1842 on tämä sitten valmiiksi saatu."

Kuva 5 Kärkölen kirkko ja kellotapuli, Marja-Leena Syrjälä

Kirkon vanhimmat esineet on saatu lahjoituksina ympäröivistä seurakunnista. Kauniin saarnastuolin arvellaan olevan 1600-luvulta. Kirkkolaiva on

kopio 1990-luvulla murron yhteydessä hävinneestä hienosta esineestä. Laivan perässä oli vuosiluku 1688.

Kirkon alttaritaulun on maalannut taiteilija Eeli Jaatinen. Sen aiheena on "Jeesus tyynnyttää myrskyn Genetsaretin järvellä". Taiteilija maalasi taulun Terijoella syksyllä 1941; siitä taulun oikean alareunan teksti Terijoki 1941. Terijoki oli koko jatkosodan ajan sotatoimialuetta. Taulu jäi taiteilijan haltuun. Sodan lopputulos muutti käytännössä taiteilijan rykmentin suunnitelman lahjoittaa taulu Terijoen kirkkoon. Kärköläläiset saivat ostaa taulun taiteilijalta. Hankkeessa olivat alkuunpanijoina kylästä muuttaneet asukkaat. Taulu lahjoitettiin kirkkoon vuonna 1948. Samana vuonna pidettiin kirkon 100-vuotisjuhla, joka oli sodan vuoksi viivästynyt kuudella vuodella. Kylän naiset kutoivat juhlaa varten matot, joiden loimet oli tehty omassa kylässä kasvatetusta pellavasta ja kuteet saatu niinipuusta (metsälehmus) otetusta kuidusta.

Kirkon vierellä olevaa hautausmaata on jo ennen kirkon valmistumista käytetty hautaukseen. Kello-
tapuli on rakennettu kuusi vuotta myöhemmin kuin kirkko. Siihen asti kirkonkello oli ollut kiinnitettynä kahden koivun väliin.

Kylän asukkaat ovat vaalineet tätä karuudessaan kaunista kirkkoa ja vastasivat sen hoidosta 130 vuotta. Viime aikoina kirkko ja hautausmaa ovat olleet Pusulan seurakunnan hoidossa. Vuoden 2013 alussa Kärkölen saarnahuoneesta tuli yksi Lohjan seitsemästä kirkosta. Kärkölen kirkko on kylän vanhin pystyssä oleva rakennus (lukuun ottamatta muutamaa aittaa 1700-luvulta). Sen vaaliminen on kunnianosoitus 1700-1800-lukujen korvenraivaajille ja heidän työnsä tulevien sukupolvien hyväksi. Kärkölen kirkko on suojeltu Kirkkolain nojalla, kuten kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut kirkot.

Nykyään kirkossa pidetään pääsiäis-, juhannus-, elo- ja joulujumalanpalvelukset. Kirkkoa käytetään kesäisin musiikkitapahtumiin. Kirkko on myös hääparien suosima vihkikirkko. Vastapäätä sijaitseva kylätalo tarjoaa hyvät mahdollisuudet kirkkotapahtumien jälkeisten juhlien järjestelyille (tilavat huoneet, keittiökäkalusteet, astiastot, laaja parkkipaikka ja piha-alue).

Teksti: Seija Knuthin kirjoituksen pohjalta.

Myllymäen torppa

Pusulassa sijaitseva Myllymäen torppa on valtakunnallisesti merkittävä, arvokas harvinaisuus. Kokonaisuutena säilyneeseen tilaan kuuluu asuinrakennuksen lisäksi parikymmentä muuta rakennusta. Perinteistä kansanrakentamista edustavat rakennukset ovat pääosin 1800-luvun loppupuolelta. Rakennuksissa on myös lähes täydellinen irtaimisto. Rakennukset irtaimistoinen ja ympäröivät viljelykset lahjoitettiin vuonna 1976 Museovirastolle Suomen valtion omistukseen. Loput kotipalstasta lunastettiin vuonna 1980. Myllymäen torppa on museoviraston omistuksessa ja suojeltu asetuksella. Torppa on Museoviraston pysyvä tutkimus- ja korjauskohde. Rakennukset korjattiin vuosina 1995-2001 perinteisin menetelmin. Korjaustyötä avusti Euroopan unioni.

Kuva 6 Myllymäen asuinrakennus, Museovirasto

Myllymäen rakennukset:

1. Asuinrakennus. Yläpihalla asuinrakennuksen vanhempi puoli on entinen 1850 rakennettu savutupa. Lämpökyljettävän porstuan toisella puolella on 1879 rakennettu takkauunillinen tupa.
- 2, 3. Vaateaitta l. puori ja ruoka-aitta.
4. Halkoliiteri oli alunperin rakennettu avoimeksi yläpihalla sijainneeseen hakotarhaan päin, minne lehmät päästettiin yöksi lypsän jälkeen.
5. Viistokattoinen sikala.
- 6, 7. Yläpihan ja rihipihan erottavassa pihatto - la-

- torakennuksessa on läpiajettava sola. Uudempi pihatto on rakennettu 1939 entisen pariladon paikalle.
- 8. Vanha talli kahdelle hevoselle.
- 9. Uudemman pihatton takana on ulkokuone.
- 10. Uudempi talli on rakennettu 1930-luvulla.
- 11. Kaivo.
- 12. Rihipihan puolella olevassa pihatossa on tilat viidelle lehmälle ja vasikoille.
- 13. Perunakuoppa rihipihalla.

Kuva 7 Myllymäen rakennukset

- 14. Riisirakennus; lämmitettävän riiden jatkeeksi on 1870-luvulla rakennettu korkealattiainen puin-tihuone luuva ja kaksikerroksinen survi. Survin yläosassa puinnin jäljiltä kuumat oljet silputtiin ja pudotettiin alakertaan. Silpusta ja akanoista keitettiin lehmien ruoaksi haudetta.
- 15. Akanakoppi on entinen myllyrakennus, joka on 1904 siirretty puron varresta. Se on rakennettu 1839 osaksi vanhoista hirsistä. Vuosiluku on oven yläpuolella.
- 16. Makasiini eli heinä- ja kärrylato on rakennettu 1950 vanhoista huutokaupasta ostetuista hirsistä.
- 17. 1800-luvun puolivälissä rakennettu savusauna.

Kylätalo

Kansakoulu rakennettiin vuonna 1906. Talo paloi vuonna 1918 ja rakennettiin uudelleen vuonna 1920. Palon syttymissyistä on eri versioita. Kylätalolla toimi koulu 87 vuotta, aina vuoteen 1993

asti. Kylätalo on erityisen tärkeä niin vakituisille kuin vapaa-ajan asukkaille – ovathan useat heistä saaneet oppinsa kyläkoulussa. Kylätalo on kyläyhteisön keskeisin kokoontumis- ja tapahtumapaikka. Kylätaloa vuokrataan myös mm. juhlapaikaksi. Kylätalon pihalla on laaja pysäköinti- ja liikunta-alue. Kirkko sijaitsee kylätaloa vastapäätä. Lohjan kaupunki lahjoitti kylätalon kyläyhteisölle

Kuva 8 Kärköläns kylätalo (Kärköläntie 1387), Marja-Leena Syrjälä

11.12.2013. Kylätalosta ja sen historiasta on laadittu kirja vuonna 2014.

Örnin lato

Örnin lato on saanut nimensä Vivolan isännästä Veikko Örnistä. Lato on Kärköläntien ja Koivulantien risteyksessä. Lato lienee rakennettu 1940-luvulla. Jo 1950-luvulla pidettiin vuorotellen Lehtimaan ja Vivolan makasiineissa kesäjuhlia. Mikäli vuorossa olevassa ladossa oli esimerkiksi heiniä, niin kesäjuhlat pidettiin toisessa ladossa. Örnin lato on edelleen hyvin tärkeä kylälle. Ladossa järjest-

Kuva 9 Örnin lato (n.1 km Loukusta), Maarit Lehtinen

tään tanssit ainakin heinäkuun ja elokuun ensimmäisenä perjantaina. Hirviseurue järjestää ladolla kyläläisille avoimet hirvipeijaiset joka toinen vuosi.

NYKYTILANNE

Kärköläns alue

Kylä

Kärkölä on idyllinen ja luonnonkaunis maalaiskylä vain 80 kilometrin päässä pääkaupunkiseudulta. Alueella on paljon järviä ja ranta-alueita. Palvelut löytyvät Pusulan taajamasta, noin 20 kilometrin päästä. Kärköläns kylä sijaitsee Lohjan kaupungin aivan pohjoisimmassa kärjessä Uudellamaalla. Karkkilan keskusta sijaitsee noin 20 km päässä ja Forssan sekä Someron keskusta on noin 30 km. Liikenneyhteydet pääkaupunkiseudulle alueelta

Kuva 10 Etäisyydet Kärköläns, Marika Puolimatka

ovat hyvät läheisen valtatie 2:n ansiosta. Varsin vireähenkinen kylä on kehittynyt erittäin hyvän yhteishengen ansiosta nykyiseen muotoonsa.

Kylällä on toiminut aktiivisesti jo yli kolmenvuosi-kymmenen ajan Kärköläns kyläyhteisö. Kyläyhteisöllä on merkittävä asema kylän yhteisten tapahtumien järjestäjänä sekä kylän kehittäjänä. Vuosittain yhdistyksen voimin järjestetään kylän ja lähialueen asukkaille virkistystapahtumia (mm. kesäpäivät, itsenäisyyspäivä-/ puurojuhla, retkiä, latotansseja) sekä yhteisiä talkoopäiviä Kärköläns kylätalon ja sen

ympäristön huoltamiseksi. Lisäksi kylällä järjestetään säännöllistä urheilu-/harrastustoimintaa.

Kärköläns on haja-asutusaluetta, jossa ei ole kunnallistekniikkaa. Alueella ei ole toiminnassa vesiosuuskuntia. Toistaiseksi ne eivät ole saaneet kannatusta asutuksen hajanaisuuden vuoksi. Alueen jätevesijärjestelmissä tulee noudattaa Lohjan kaupungin haja-asutusalueita koskevia määräyksiä.

Kärköläns sijaitsee kaunis ja tunnelmallinen yli 170-vuotta vanha puukirkko, joka on alueen vanhin merkittävä rakennus. Kirkossa järjestetään vuosittain tapahtumia mm. juhannus-, elo- ja joulukirkko sekä useita konsertteja. Kirkon vieressä sijaitsee myös hautausmaa. Kylällä toimii lounasravintola, jonka yhteydessä elintarvikemyymälä. Aiemmin alueella oli myös kylmäasema, joka lakkautettiin vuonna 2012. Lakkauttamisen jälkeen kylän ja sen lähiympäristön asukkaat ovat kaivanneet 50 vuotta alueella toiminutta huoltoasemaa. Kylälle tärkeitä palveluita ovat myös lähialueella noin 15-20 kilometrin päässä sijaitseva monipuoliset urheilumahdollisuudet tarjoava Eerikkilän urheiluopisto sekä noin 20 kilometrin päässä sijaitseva Alhovuoren laskettelukeskus.

Kylä ja kunta

Kärköläns kylä ja suuri osa sen toiminta-alueesta kuuluu Lohjan kaupunkiin vuoden 2013 alusta lähtien. Aiemmin kylä on kuulunut Nummi-Pusulan kuntaan. Toiminta-alueeseen kuuluu myös alueita Someron ja Karkkilan puolelta.

Kärköläns toiminnallisen alueen kohdalle Uudenmaan maakuntakaavassa on merkitty kylä, jonka suunnittelutavoitteena on haja-asutusluonteisen lisärakentamisen ohjaaminen kyläalueille, edellytysten luominen palveluiden säilymiselle ja yhteisen vesihuollon järjestämiselle sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen. Kirkon ja kylätalon alue on merkitty kylämaisemallisesti merkittäväksi alueeksi.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tuettava asumisen ohella alueen luonteeseen soveltuvan elinkeinotoiminnan sijoittumista sekä

parannettava kylän elinvoimaisuuden edellytyksiä, varmistettava kylien liikenneyhteydet päätieverkkoon ja selvitettävä yhteisen vesihuollon toteuttamismahdollisuudet. Täydennysrakentamisessa on hyödynnettävä ensisijaisesti olemassa olevaa infrastruktuuria. Täydennysrakentamista ja muuta alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Lohjan kaupunki valmistelee Uuden Lohjan maankäytön kehityskuvan ja rakennemallin. Työstövaiheisessa esityksessä Loukun alue määritellään paikallisesti merkittäväksi kyläksi. Esityksessä nähdään myös Loukun kohdalla (Vt2) valtavyölyn varrella potentiaalinen työpaikka-alue.

Kuva 11 Kärkölään toiminta-alue, Retkikartta/Marika Puolimatka

Kärkölään toiminta-alue ja asukkaat

Toiminnallinen alue koostuu kyläkyselyssä mainituista kylistä:

1. Ahonpää, johon kuuluu Sepänkylä ja Varvarinkulma
2. Karisjärvi, johon kuuluu Mustjoenkulma ja Rydönkylä
3. Kaupinkulma
4. Kärkölä, johon kuuluu Seterinkulma

Kärkölään asukastiedoissa voidaan nähdä alueella viimeisen kymmenen vuoden aikana pienille kylille jossain määrin tyypillinen kehitys. Asukasmäärä kokonaisuudessaan on ollut laskussa. Vuonna 2000 alueella asui yhteensä 151 asukasta. Vuoteen 2012 verrattuna lasten lukumäärä on pysynyt jokseenkin samana, kun puolestaan 19-39-vuotiaiden määrä on pudonnut noin neljänneksellä. 40-64-vuotiaiden määrä on pudonnut hieman ja yli 65-vuotiaiden määrä on hieman kasvanut.

Asukasmääriä ei kyetä alueelta vedenpitävästi selvittämään, koska kuvan mukainen toiminta-alue on niin monimuotoinen (useita toisiinsa liittyviä kyliä, alueita eri kunnista yms.). Alueella on erittäin runsaasti vapaa-ajan asukkaita. Riittävänä arviona voidaan pitää, että alueella on vakituisia ja vapaa-ajan asukkaita yhteensä noin 500 henkilöä. Osa asukasmäärien muutoksista selittyy muuttoliikkeellä, mutta osa muutoksista johtunee luonnollisesta väestön ikääntymisestä esim. yli 65-vuotiaiden määrän kasvu. Sama asia näkyy osin kyläkyselyssä.

Toiminta ja palvelut

Elinkeinot ja työpaikat alueella

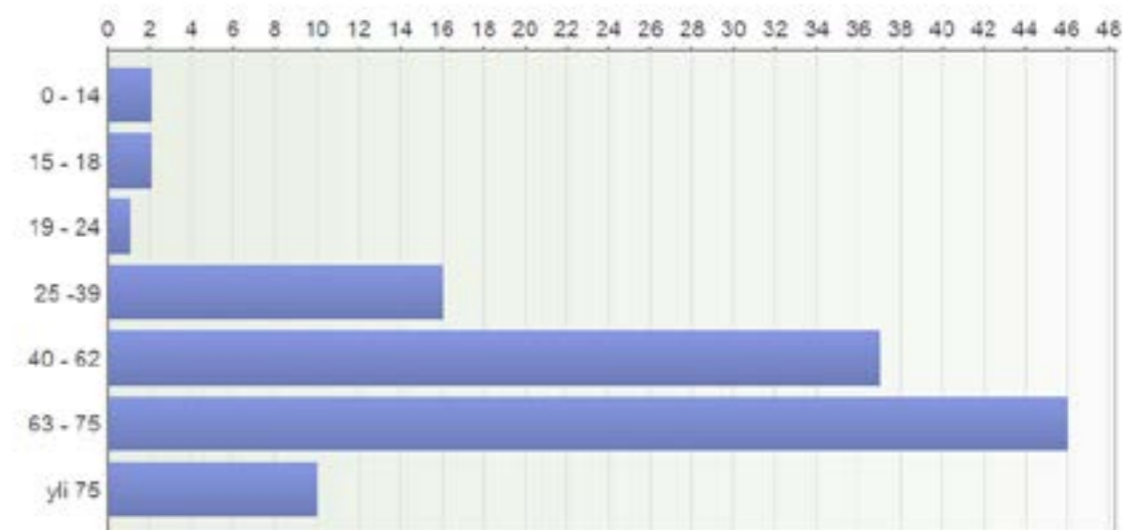
Aikaisempien vuosikymmenten ehdottomasti tärkeimmät elinkeinot, maa- ja metsätalous, ovat edelleen merkittäviä kylän ilmeen kannalta. Erityispiirre kylän elinkeinorakenteessa on se, että suuri osa työssä käyvistä kyläläisistä työskentelee kylän ulkopuolella. Kylällä harjoitetaan metsätaloutta, maataloutta sekä luomuviljelyä. Muita alueella toimivia palveluita ovat mm. ravintolatoiminta, teollisuusala, taksipalvelut, IT-alan palvelut sekä monenlainen kiinteistön huoltopalvelutoiminta. Kylän asukkaiden työllisyys suhteessa Suomen kokonaistyöllisyyteen on hyvä. Kärkölään toiminta-alueen tulevaisuutta silmällä pitäen alueella toimivien yritysten tarjoamien työpaikkojen lisääntymisellä olisi hyvin todennäköisesti positiivinen vaikutus asukasmäärän kehitykseen.

Palvelut (palveluluettelo, liite 1)

Kärkölään asukkaiden lähimmät palvelukeskukset löytyvät toisaalta oman kunnan alueelta Pusu-

3. Vastaajan ikä

Vastaajien määrä: 114

Kuva 12 Kärkölään kyläkysely kysymys 20

lan keskustasta ja toisaalta Karkkilan ja Forssan kaupungeista. Pusulan keskustasta löytyy mm. ruokakauppoja, kyläkauppakeskus, asiamiesposti, rautakauppa, apteekki, kukkakauppa, pankkipalvelut, huoltoasema, jäteasema, julkinen matonpesupaikka sekä ravitsemuspalvelujen tarjoajia. Lisäksi Kärkölään alueella ja lähialueilla toimii laaja kirjo erilaisia yrityksiä/palveluntarjoajia. Palvelutaulukoon liitteessä 1 on koottu mahdollisimman kattava luettelo Kärkölään asukkaiden kannalta tärkeimmistä palveluista. Alueelta puuttuu kovasti kaivattu huoltoasema.

Kuva 13 Länsiafrikkalaisia sävelmiä musiikkipäivänä 2012, Tuomas Lehtola

Läheisten Liesjärven ja Letkun kylien palvelu/yritysluettelot löytyvät kyseisten kyläyhdistysten nettisivuilta (<http://www.liesjarvi.fi/4>, <http://www.letkunkyla.net/p/yritykset.html> /). Lisäksi Someron puolella elämyksiä tarjoaa kesäisin suosittu Somerniemen kesätori. Viihdeuimala Vesihelmi Forssan keskustassa puolestaan tarjoaa monipuolista uinti-iloa ja erilaista oheistoimintaa ympäri vuoden. Noin 10 km Loukun risteyksestä Forssan suuntaan sijaitsevasta Eerikkilän urheiluopistosta löytyy lisäksi laaja valikoima erilaisia liikunta-, ravintola- ja majoituspalveluja.

Toimintaa ja toimijoita

Kyläyhteisö

Kärkölässä toimii Kärkölään kyläyhteisö ry -niminen yhdistys, joka järjestää monenlaisia tapahtumia alueen asukkaille ja alueella vieraileville, mm. kesäpäiviä, latotansseja, musiikkipäiviä, erilaisia retkiä, kirpputoreja, teatteriesityksiä, itsenäisyyspäivän juhlaa, puurojuhlaa joulukuussa sekä siivous- ja remonttitalkoita ja tarpeen mukaan erilaisia tiedotustilaisuuksia. Kylätalolla on viime aikoina mm. esitetty katsaus kylän historiaan, tiedotettu muuttuneista jätevesimääräyksistä ja pohdittu kylä-

kirkon kohtaloa. Kyläyhteisö on lisäksi koonnut ja julkaissut erilaisia teoksia kylän historiasta. Kylätaloa voidaan myös vuokrata yksityisiin tilaisuuksiin. Kyläyhteisö ylläpitää kotisivuja (www.pusulankarkola.net ja facebook-sivustoa). Kylätalolla ja sen pihalla järjestetään myös erilaisia liikuntatapahtumia, esim. naisten jumppaa ja zumbaa sisätiloissa ympäri vuoden sekä lentopalloa kylätalon pihalla toukokuun alusta syyskuun loppuun. Talvisin asukkaiden käytössä on kyläyhteisön ylläpitämiä hiihtolatuja. Lisäksi kylätalolla on järjestetty vuosien mittaan monenlaisia liikuntatapahtumia mm. hiihtokilpailuja, rusettiluistelua, ja sählyä. Kyläyhteisö on myös perinteisesti osallistunut kunnalliseen kävelypäivään.

Kuva 14 Lentopalloa kylätalolla, Maarit Lehtinen

Kärkölen kyläyhteisö ry. kokoaa alueen vakituiset ja kesäasukkaat yhteen ja on alueen tärkeimpiä yhteisöllisyyttä edistäviä toimijoita. Muutkin alueella toimivat yhdistykset ja seurakuntat kantavat oman kortensa kekoon ja tarjoavat Kärkölen asukkaille monenlaisia mahdollisuuksia yhteiseen ajanviettoon. Kärkölen kyläyhteisö pitää yhteyttä lähialueilla sijaitseviin Liesjärven, Taktiikkapalaveri Salkolan ja Letkun kylien kyläyhdistyksiin. Kylätaloa vastaapäätä olevassa kyläkirkossa seurakunta on järjestänyt sekä konsertteja että jumalanpalveluksia tärkeinä juhlapäivinä kuten pääsiäisenä, juhannuksena, elonkorjuun aikana ja jouluna. Kirkkokahvit on perinteisesti tarjottu kylätalolla.

Aluetoimikunta

Lohjan alueiden kylä- tai asukasyhdistykset, järjestöt tai vastaavat muodostavat omalta alueeltaan

aluetoimikunnan, joka on toimikaudeltaan valtuustokauden mittainen. Aluetoimikunnat järjestävät kokouksia ja asukasilloja, jotka ovat tarkoitettu myös kesäasukkaille. Kärkölä on edustettuna Lohjan lähidemokratiaan liittyvässä Pusulan aluetoimikunnassa. Aluetoimikuntien ääntä kuullaan alueiden johtokunnassa. Aluetoimikunnat nimeävät kukin kaksi edustajaa alueiden johtokuntaan. Siihen kuuluu myös valtuustoryhmien edustajat ja virkamiesjohto sekä kaupungin johtaja. Johtokunta koontuu vähintään kahdesti vuodessa ottaen kantaa mm. talousarvion valmisteluun.

Lähidemokratiamallin tavoitteena on edistää asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa kunnan toimintaan ja palveluihin, vahvistaa kotiseutuhenkeä ja identiteettiä, edistää kunnan eri osien asukkaiden edunvalvontaa ja mahdollisuuksia tuoda esiin tärkeitä asioita ja edistää yhdistystoimintaa ja alueellista toimeliaisuutta. Pusulan aluetoimikunnasta saa lisätietoja kotisivuilta (www.lohjanaluetoimikunnat.fi ja www.lohja.fi/lähidemokratia) sekä kirjastosta ja kirjastoautosta.

Vesienhoitoyhdistys ja metsästysseura

Saarijärvi-Saloveden vesienhoitoyhdistys ry. on aktiivinen toimija alueellaan. Toiminnan tavoitteena on säilyttää Pusulan pohjoisosassa sijaitsevat järvet Salovesi, Kahilainen ja Saarijärvi kelpoisina virkistyskäyttöön, varmistaa sekä vesistön luontoarvojen että ranta-asukkaiden asuntojen arvon säilyminen myös jälkipolville. Yhdistys seuraa vesistön tilan kehittymistä viranomaisten suorittamien

Kuva 15 Peijaiset Kärkölässä, Maarit Lehtinen

mittausten avulla sekä myös omatoimisesti mm. tekemällä näkösyvyysmittauksia. Rantojen ja vesien kasvi- ja eläinlajistoa pidetään silmällä mahdollisuuksien mukaan. Vesienhoitoyhdistyksen tehtävänä on tiedottaa alueen asukkaille järvien veden ja ympäristön laatuun liittyvistä seikoista. Asukkaita pyritään aktivoimaan vesienhoitoon järjestämällä koulutus- ja virkistystilaisuuksia. Yhdistys toivottaa kaikki vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat tervetulleiksi toimintaan. Jäseneksi voi ilmoittautua internetissä (saarijärvi-salovesi.net).

Alueella toimii Kärkölen Hirvimiehet -niminen metsästysseura. Seura metsästää Kärkölen ja Someron sekä osin Lopen alueella yhdessä Heinhovin Erämiesten kanssa. Yhteinen hirviseurie järjestää kylällä kaikille avoimet hirvipeijaiset joka toinen vuosi.

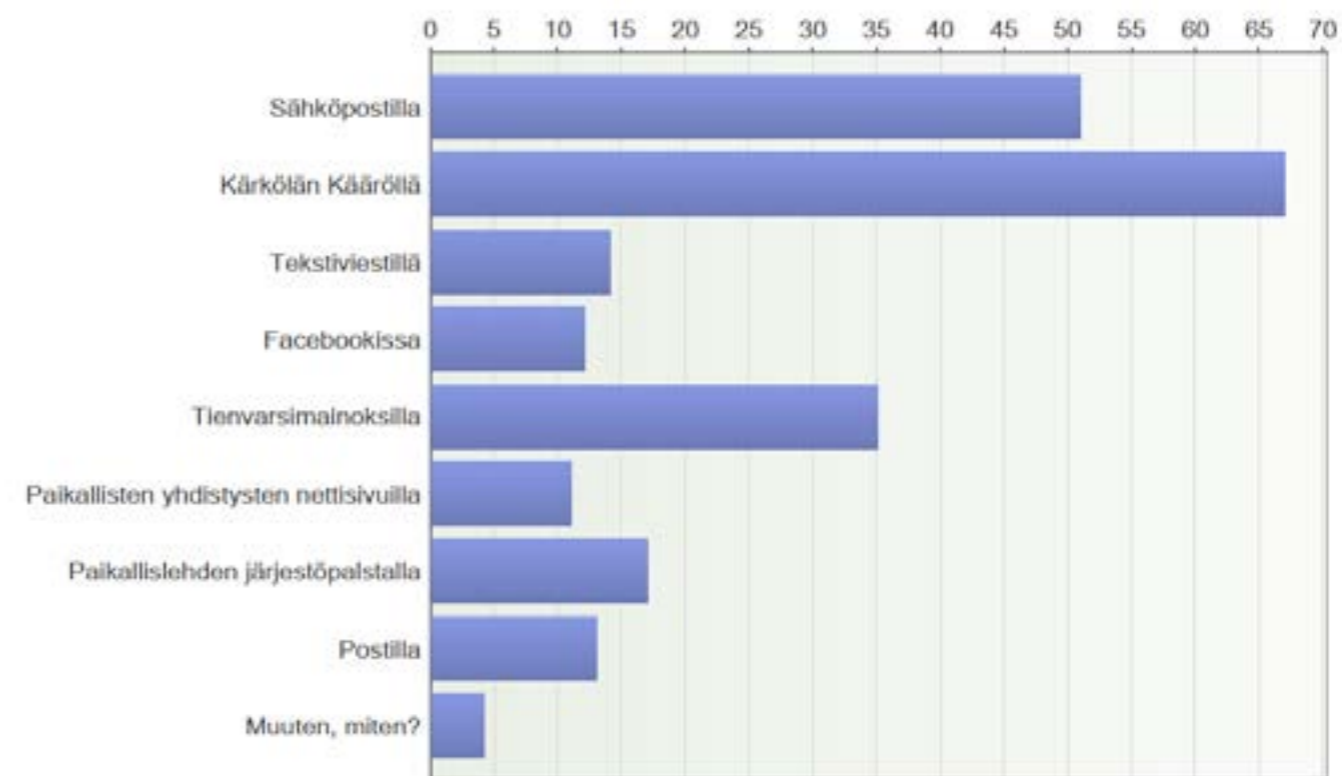
Tiedottamisen kanavat ja tietoliikenne

Kärkölen kyläyhteisö ry. tiedottaa monella eri tavalla alueen tapahtumista ja ajankohtaisista asioista mm. kyläyhteisön omilla nettisivuilla (pusulankar-

kola.net/) ja facebookissa Kyläyhteisön nettisivuilta löytyy myös luettelo lähialueella toimivista yrityksistä. Lisäksi kylällä on useita ilmoitustauluja, joilta löytyy sekä kyläyhteisön ja seurakunnan virallisia ilmoituksia että muita ilmoituksia. Kyläyhteisö tiedottaa tapahtumistaan myös paikallislehdissä sekä paikallisradioissa. Kärkölen Käärö on perinteinen Kärkölen oma lehti, joka tavoittaa parhaimmin kyläläiset. Lehteä jaetaan alkukesästä suoraan suurimpaan osaan talouksista. Lehti on myös saatavissa kylän tapahtumista, lounasravintola Loukusta ja mm. Pusulan kirjastosta. Kääröstä kerätään vapaaehtoinen maksu. Käärö ilmestyy vuosittain. Kyläkyselyn vastausten perustella Kärkölen Käärö sekä sähköpostiviestit saavuttavat eniten asukkaita. Kuvasta näkyy, kuinka laajasti eri tiedottamismuodot tavoittavat kyläläisiä.

Kärkölen alueella on saatavissa laajakaistayhteys niissä talouksissa, joissa on kiinteä puhelinlinja. Muissa talouksissa mobiililaajakaista tarjoaa tietoliikenneyhteyden internetin peruskäyttöä varten. Valokuituyhteyttä ei ole vielä saatavissa alueella.

Vastaajien määrä: 114

Kuva 16 Kärkölen kyläkysely kysymys 11

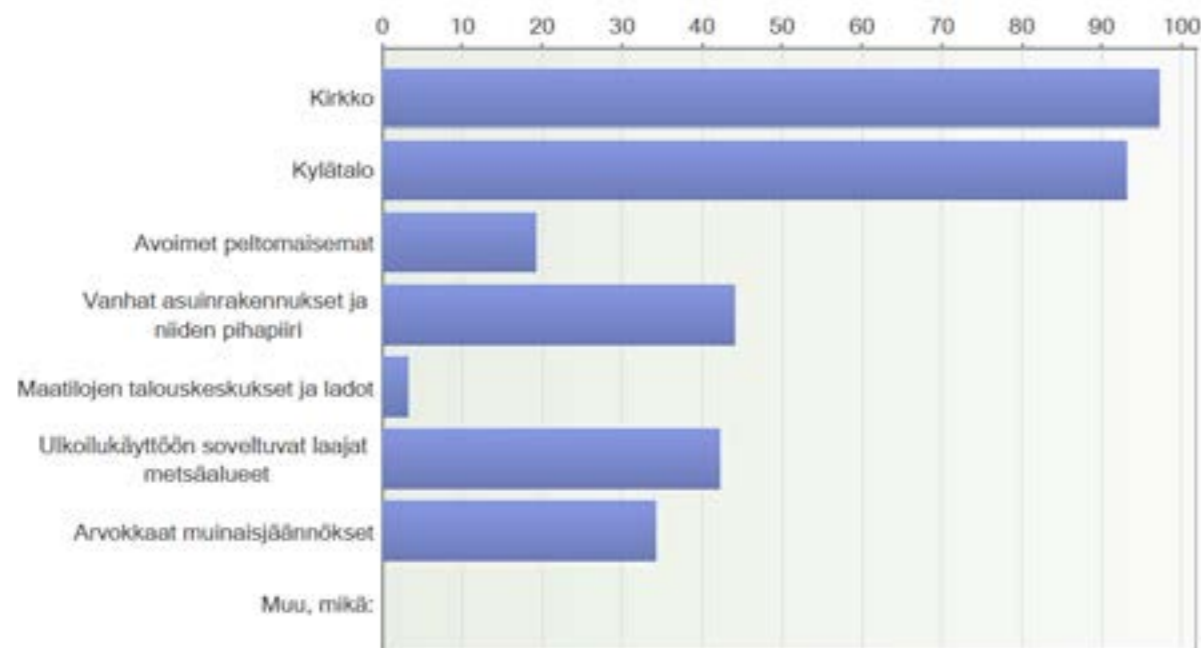
Julkiset palvelut

Lähimmät julkiset palvelut löytyvät Pusulan keskustasta. Sieltä löytyvät mm. päivähoitopalvelut perheen pienimmille ja ala-aste. Yläaste ja lukio sijaitsevat Nummen keskustassa. Terveydenhoitopalveluja saa mm. Pusulan ja Karkkilan terveysasemilta virka-aikana. Virka-ajan ulkopuolella päivystävät Lohjan alueella Tynninharjun terveysaseman päivystysvastaanotto ja Hämeen puolella Forssan sairaalan päivystys. Kunnan lähin palvelupiste sijaitsee Nummen keskustassa, osoitteessa Siipoontie 1. Maataloustoimen lähin toimipiste löytyy Länsi-Uudenmaan maaseutuhallinnon Nummelan toimipisteestä.

Pusulassa toimii myös kirjasto. Kirjastoauto kiertää kylää joka toinen viikko. Sen aikatauluja ja pysäkkietietoja voi tiedustella paikalliskirjastosta. Karkkilan kaupungista löytyy toinen hyvin varustettu kirjasto. Loukun risteyksestä löytyy julkinen postilaatikko. Postinkantaja vie myös yksityiseen postilaatikkoon jätetyn lähtevän postin mukanaan, jos postilaatikkoon on kiinnitetty postin heijastinmerkinä postilaatikossa olevasta lähtevästä postista. Heijastimen voi noutaa Pusulan postista.

20. Mitkä ovat mielestäsi kylämaiseman kannalta tärkeitä elementtejä, jotka tulee ensisijaisesti säilyttää? Valitse kolme tärkeintä.

Vastaajien määrä: 113

Kuva 17 Kärkölan kyläkysely 2013 kysymys 20

Ympäristö

Maisema

Kärkölässä ympäristöineen näkyy luonnon ja kulttuurimaiseman sopusointu sekä vaihteleva luonto mahtavan mäkisine metsineen, kumpuilevine peltoineen, lukuisine järvineen ja lampineen. Kylä kuuluu maisemallisesti Pusulan-Tammelalan ylänköalueeseen. Se mitä näemme maisemaa katsellessamme, on suurelta osalta aluetamme koetelleen viimeisen jääkauden tulosta. Jää vetäytyi alueelta noin 11000 vuotta sitten.

Näin syntyi kolmannen Salpausselän reuna-muodostelma, mikä kulkee Somerniemeltä katkeillen ja aika vaatimattomana Salkolanjärven ja Liesjärven kaakkoispuolitse luoteeseen. Jäätikkö kuljetti mukanaan alkuperäiseltä paikaltaan kiviainesta, moreenia. Se on seka-lajitteista kivimurskaa, jossa esiintyy kaikkia raekokoja savesta lohkarisiin. Se on tämän alueen yleisin maalaji ja se esiintyy kallioperää myötäilevänä peitteenä sekä erilaisina moreenimuodostelmina.

Kärkölan alueen ja lähialueiden laajat metsät ja vesistöt tarjoavat luonnossa liikkujille hyvät ulkoilu-, marjastus-, sienestys- ja kalastus-mahdollisuudet. Julkinen uimaranta löytyy 2-tien varrelta, noin kolmen kilometrin etäisyydeltä Loukun risteyksestä Forssan suuntaan ja toisaalta Vahermajärven rannalta, Kärkölantien varrelta. Jo Hämeen puolella Liesjärven kansallispuistossa sijaitseva, mutta kuitenkin vain muutaman kilometrin etäisyydessä Loukusta oleva Korteniemen perinnemaatila tarjoaa myös erilaisia tapahtumia kesän aikana. Tammelassa sijaitsevat Hämeen luontokeskus sekä Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen luonnonalueet ovat myös kiinnostavia retkeily-kohteita luonnostäville. Luontoon.fi -palvelu-sivusto internetissä tarjoaa ajantasaiset tiedot näistä Metsähallituksen retkikohteista.

Nummi-Pusulan rakennetun kulttuuriympäristön selvityksen mukaan (2011) on kylämme alueelta mainittu seuraavat merkittävät kulttuuriympäristöt: Antiaisen jokisuu, Saarijärven tila, Sepänkylä Kärkölan kirkon seutu, Rydönkylä, Mangård ja Uusikylä, Lehtovaara, Myllymäen torppa sekä Seterinkulma. Kuvassa 17 ilmenee mitkä kohteet nähdään tärkeiksi kylämaisemalle.

Kaavoitustilanne

Nummi-Pusulan yleiskaavaehdotus, joka koskee

Kuva 18 Vesistöt, Harri Ripatti

myös Kärkölan aluetta, on laadittu 2012. Kaavan jatkokäsittely on Lohjan kaavoitusohjelmassa 2013-2015. Kaavassa Loukun alue on esitetty kehittyvänä asumis- ja työpaikka-alueena.

Voimassa olevia ranta-asemakaavoja on useille alueen järivistä. Vireillä olevia asemakaavoja on ainakin Kivijärvellä, Särkijärvellä, Patamolla, Vahermajärvellä, Saarijärvellä sekä Isojärvellä. Kaavoitustilanne selviää yksityiskohtaisesti Lohjan kaupungin kaavoituskatsauksesta.

Kuva 19 Melontaa Kärkölässä, Harri Ripatti

Vesistöt

Pohjois-Pusulan järvet ovat kirkasvetisiä ja niukkaravinteisia. Uudenmaan ympäristökeskuksen tutkimuksissa Heinjärven, Saloveden ja Saarijärven veden laatu on luokiteltu hyväksi. Hyvä luokitus tarkoittaa, että vesialue on lähes luonnontilainen tai lievästi rehevöitynyt. Vesialue soveltuu hyvin virkistyskäyttöön ja kalastukseen.

Alueen järvet kuuluvat Pusulanjoen vesireittiin. Suurimmat järvet ovat: Heinjärvi, Salovesi, Saarijärvi, Jäljänjärvi, Kolperse sekä Vahermanjärvi. Särkijärvi, Patamo ja Kivijärvi kuuluvat Nummenjoen latvavesiin. Lisäksi kylän alueella on lukuisia pieniä järviä ja lampia. Kärkölä sijaitsee vedenjakajalla. Edellä mainitut vesistöt laskevat etelään ja päättyvät Karjaanjoen kautta Suomenlahteen. Alueen järivistä Isojärvi sekä kylän pohjoispuolella sijaitsevat Liesjärvi ja Salkolanjärvi laskevat pohjoiseen ja päättyvät Loimijoen ja Kokemäenjoen kautta Pohjanlahteen.

Pohjois-Pusulan järviylängön järvet jokineen muodostavat erinomaisen vesistön kanootti-retkiin. Alueen järvistä Heinjärvi-Salovesi-Kahilainen-Saarijärvi-Jäljänjärvi-Saukonpää-Antiainen-Vahermajärvi, niitä yhdistävine jokineen muodostaa mielenkiintoisen ja suosituksen kanoottireitin. Vaativa meloja voi jatkaa matkaa Karkkilaan tai Karjaanjoen vesistöön ja lopulta Suomenlahteen.

Vesi- ja jätehuolto

Alueella ei ole kaupungin toimesta järjestettyä vesi- ja jätevesihuoltoa. Noin 70 % kyselyyn vastanneilla on rengaskaivo ja runsaalla 20 % porakaivo. Osa vastanneista tuo veden tullessaan. Kiinteistöjen jätevesien käsittely on järjestetty kiinteistökohtaisesti nykyisen jätevesilain ja asetuksen mukaisesti. Asukkaita on erityisesti informoitu jätevesien käsittelystä kyläyhteisön kesäpäivillä vuonna 2012. Saarijärvi-Saloveden vesienhoitoyhdistys on aktiivisesti informoinut järvien ranta-asukkaita jätevesijärjestelmien kuntoon panemisessa. Vajaalla 70 % kyselyyn vastanneilla on kuivakäymälä. Osalla vastanneista on sekä vesi- että kuivakäymälä.

Kiinteistöjätteiden keräyspisteet ovat Kylätalon pihalla, Kahilistontien risteyksessä ja Seterinkulmantiellä (Kaakantien risteys) sekä Vahermajärven rannalla. Pusulan kirkolla on alueellinen jäteasema. Metallijätettä ottaa vastaan Loukussa sijaitseva Stenan metallinkäsittelylaitos. Lisäksi alueella kiertää vuosittain ongelmallisten jätteiden keräysauto.

Kuva 20 Tiestö, paikalliskartta/ Harri Ripatti

Tiet ja liikenne

Alueen keskeisin kulkuväylä on Valtatie 2. Se kuuluu liikenteellisen merkittävyyden, valtakunnallisen yhdistävyyden ja kansainvälisten yhteyksien perusteella määriteltyyn pääteiden runkoverkkoon. Kärkölää halkoo Kärköläntie (tie nro 1280) aina Marttilasta Loukuun. Loukusta menee Liesjärvelle tie nro 2825. Muut tiet ovat pääasiassa hiekkateitä, joista suurin osa on yksityisteitä.

Julkinen liikenne toimii erinomaisesti Loukusta sekä Karkkilan – Helsingin että Forssan suuntaan. Pikavuorot kulkevat molempiin suuntiin n tunnin välein. Loukussa on pikavuoropysäkki ja liityntäpysäköintimahdollisuus. Lohjan kaupunki tukee työmatkaliikennettä ns. lohjalipulla. Kylällä toimii vireä taksiyrittäjä.

KÄRKÖLÄN KEHITTÄMINEN

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Sisäiset ja ulkoiset vahvuudet sekä heikkoudet on muodostettu kyläsuunnitelmaan liittyvän kyläkyselyn, syyskuussa pidetyn kyläillan sekä erillisten haastattelujen perusteella.

Sisäiset vahvuudet	Sisäiset heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - Puhdas, kaunis luonto ml. vesistö - Metsästys, kalastus, marjastus, sienestys - Uimarannat lähellä - Kansallispuiston läheisyys - Yhteenkuuluvuus - Ennakkoluulottomuus - Vahva yhteisöllisyys ja yhdessä tekemisen meininki - Hyvä kokoontumispaikka kylällä - Tapahtumia järjestävä kyläyhteisö - Turvallinen asuin ympäristö - Hyvät liikenne yhteydet vt2 ja pikavuoropysäkki Loukussa - Tilaa elää - Keskusten läheisyys - Kahvila ja lounasravintola kylällä - 2-tien läheisyys yritystoiminnoille - Kirkko kylällä - Kylätalo - Myllymäen torppa - Kortenimen perinnetila 	<ul style="list-style-type: none"> - Peruspalvelut kaukana - Terveyskeskuspäivystys Lohjalla - Julkisten liikenneyhteyksien puute Pusulaan ja Lohjalle - Palvelulinja puuttuu - Pitkät koulumatkat - Talkooväen puute - Kylän aktiivien vähäinen määrä - Ruokakaupat kaukana, kyläkaupan puute - Huoltoaseman puute - Naapurit kaukana - Osin huonokuntoiset yksityistiet - Väestön vanheneminen - Päivähoidon puuttuminen - Yritysten puute
Ulkoiset mahdollisuudet	Ulkoiset uhat
<ul style="list-style-type: none"> - Hyvät ulkoilu-, retkeily- ja liikuntamahdollisuudet - Metsästys- ja kalastusmahdollisuudet - Asumisen vapaus - Olla ulkona muusta - Etätöiden lisääntyminen - Maan tontittaminen - Maallemuuton lisääntyminen - Vapaa-ajan asukkaiden lisääntyminen - Julkisten liikenneyhteyksien paraneminen - Maatalouden kehittyminen - Lähi- ja luomuruoan tarjoaminen - Matkailun ml. maatilamatkailun lisääntyminen - Lapsiperheiden ja ikäihmisten viihtyvyys sekä palvelut - Eläinten pito - Valmis paikka huoltoasemalle - Yhdistysten yhteistoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> - Palveluiden supistuminen - Palveluiden keskittyminen - Kaavoituksen keskittäminen - Haasteena ikäihmisten tarpeista huolehtiminen - Kallistuva liikkuminen - Teiden kunnossapidon heikkeneminen - Syrjäytyminen - Lapsien harrastamahdollisuudet - Petoeläinten lisääntyminen - Varkauksien lisääntyminen - Ilkivallan lisääntyminen

Kyselyssä reilusti yli puolet vastaajista antoi kylälle yleisarvosanan hyvä tai erinomainen (kysymys 12).

Kehittämistarpeet

Kyläkyselyssä ja kyläsuunnittelullassa syntyi seuraavia kehittämistarpeita:

Luonto:

Luontoa ja luonnossa liikkumista suosittiin. Toivottiin mm ohjattuja ryhmäretkiä pyöräillen, meloen ja patikoiden. Myös merkittyjä luontopolkuja toivottiin. Alueelle toivottiin myös yleistä venevalkamaa.

Liikunta:

Erilaisia liikuntamuotoja kaivattiin mm kuntoilupaikkaa kylätalon sisälle tai ulkopuolelle, yhteistä jumppaa ja joogaa ja toimintaa myös talvella kuten luistelua ja hiihtoa.

Yhteisöllisyys:

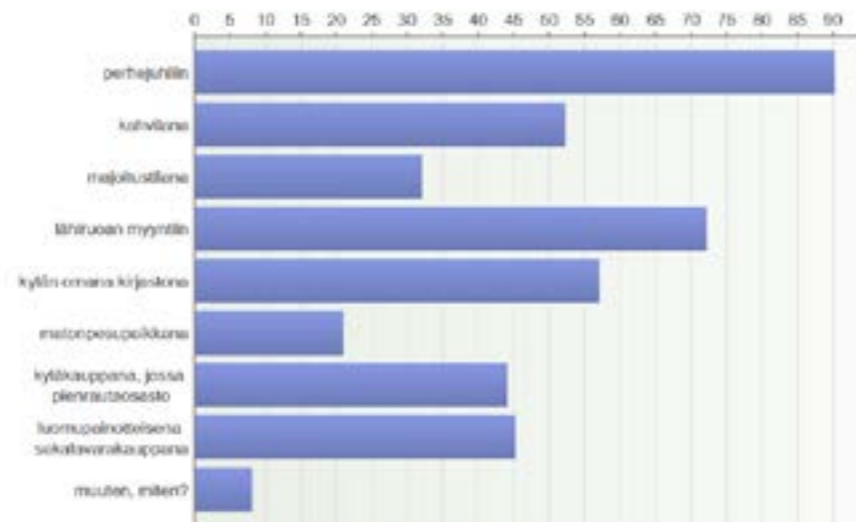
Yhteisiä retkiä, latotansseja, kylän historiaan tutustumista, erilaisia kursseja, työpajoja ja opiston kursseja sekä yhteisiä laulu- tai karaokeiltoja esitettiin. Myös kierrätys- ja vaihdantapistettä kaivataan. Erilaisten tarvikkeiden vuokrausta tarvittaisiin (mehupuristin, oksasilppuri, klapikone yms.).

Palvelut:

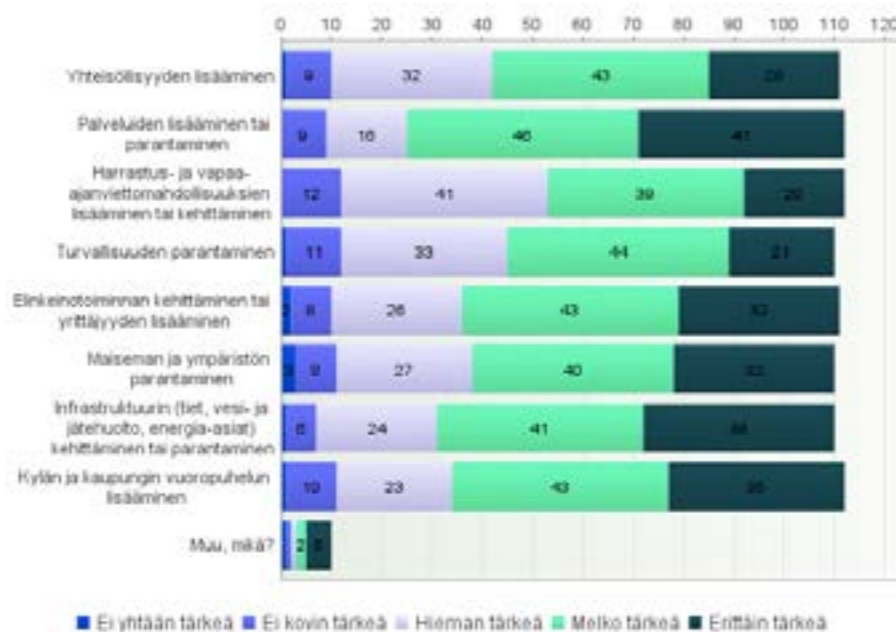
Kylälle kaivataan kovasti kauppaa tai kauppa-autoa sekä huoltoasemaa. Myös lähiruoan myyntipistettä tarvittaisiin. Vanhusten ja lasten palvelut puuttuvat kylältä. Kiertävälle terveyspalveluautolle tai terveydenhoitajalle olisi myös tarvetta. Esitettiin, että kylätalolle järjestettäisiin vakioaikana erilaisia hoiva- tai vastaavia palveluja (hiustenleikkuu, hieronta, jalkahoito, verenpaineen mittaaminen yms.). Aikapankki sai myös kannatusta.

19. Rasti ruutu, mikäli kannatat kylätalon laajennettua käyttöä...

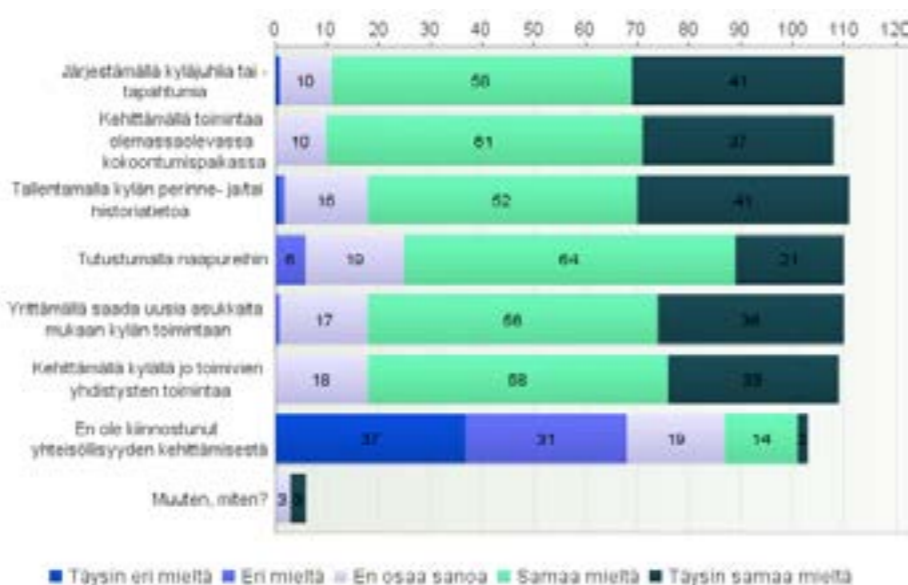
Vastaajien määrä: 112

Kuva 21 Kärkölen kyläkysely kysymys 19

Kuva 22 Kärkölen kyläkysely kysymys 13 Miten tärkeäksi koette seuraavat kehittämiskohteet kylällänne?

Kuva 23 Kärkölen kyläkysely kysymys 15: Millä keinoin yhteisöllisyyttä voitaisiin parantaa kylällänne?

Liikenne:

Julkisen ja palveluliikenteen puute on alueella merkittävä. Kimppakyytiä pidettiin kannatettavana.

Tekniikka:

Alueelle toivottiin myös valokuituyhteyttä. Esitettiin, että kylätalolle voitaisiin perustaa yhteyksien parannettua etätyöhotelli. Myös osuuskuntamuotoiselle sähkötuotolle olisi käyttöä.

Kylätalo:

Kaikkiaan kylätalo on kylälle erittäin merkittävä. Kyläläiset kannattavat kylätalon laajennettua käyttöä eri tavoin (kuva 21).

Kyläkyselyssä kartoitettiin erilaisia kehittämiskohteita kylällä. Erityisen tärkeinä pidettiin palveluiden parantamista ja yhteisöllisyyden lisäämistä sekä mm. teiden kehittämistä. Myös alueen ja kaupungin vuoropuhelua korostettiin. Kyläyhteisö järjestää vuosittain useita eri tapahtumia. Kyselyssä kyläläiset toivovat edelleen erilaisten kylätapahtumien järjestämistä kylätalolla yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Kyselyyn vastanneista lähes 80 % olisi valmis kylän kehittämiseen osallistumalla järjestettäviin tilaisuuksiin ja lähes puolet on valmiita osallistumaan talkoisiin (Kyläkysely kysymys 16).

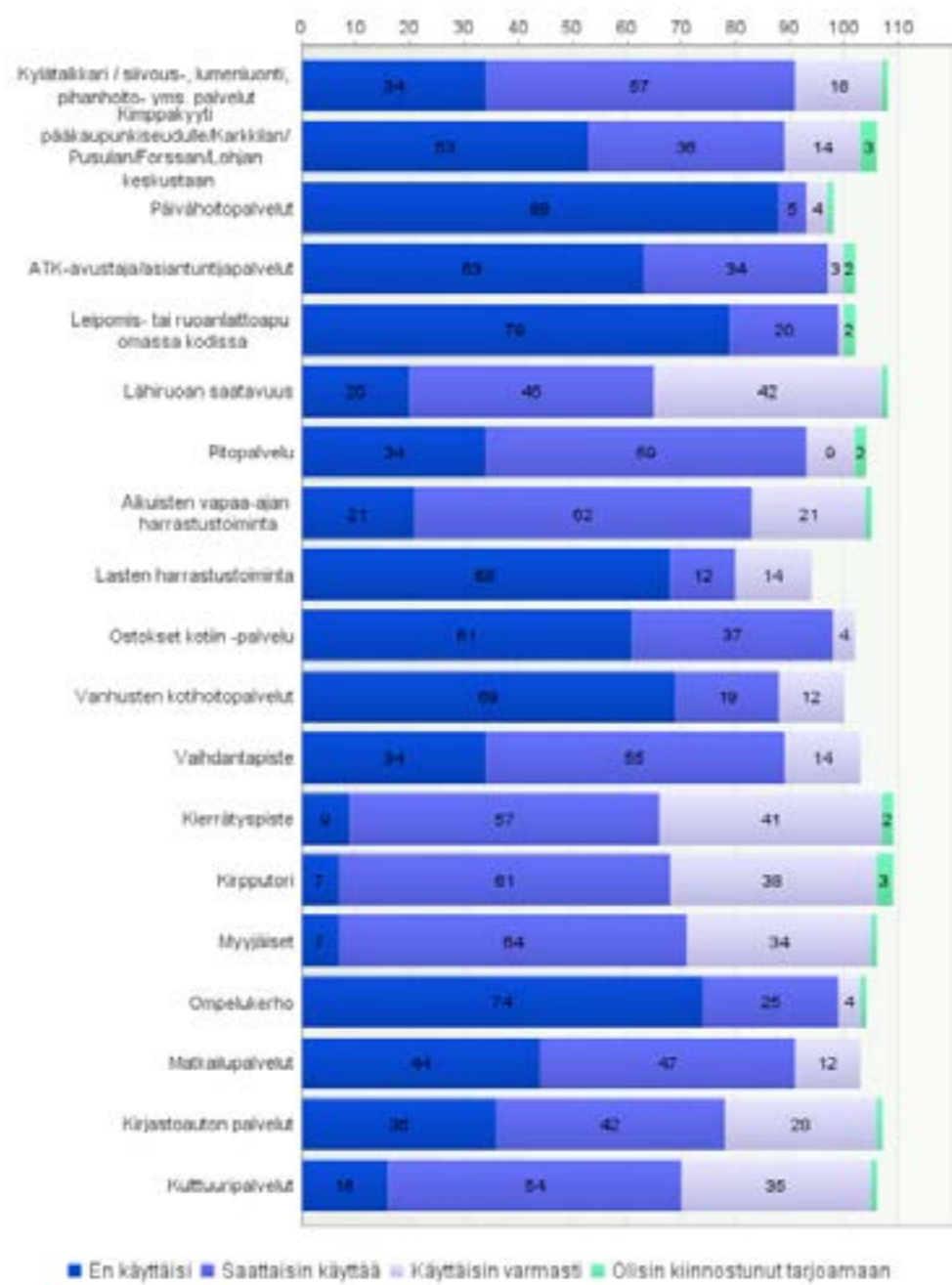
18. Millaisten harrastus- tai vapaa-ajanviettomahdollisuuksien lisääminen tai kehittäminen kylässänne on mielestänne tärkeää?

Vastaajien määrä: 110

	Ei yhtään tärkeää	Ei kovin tärkeää	Hieman tärkeää	Melko tärkeää	Erittäin tärkeää	Yhteensä	Keskiarvo
Liikuntaharrastusmahdollisuudet	3	11	27	43	23	107	3,67
Kurssitoiminta (esim. kansalaisopisto)	7	19	39	28	11	104	3,16
Kerhotoiminta (esim. eri ikäryhmien kerhot)	8	17	35	31	12	103	3,21
Luonnossallikkumismahdollisuudet	2	8	26	28	39	103	3,91
Elämiin liittyvät harrastusmahdollisuudet	14	32	28	19	9	102	2,77
Leikkipaikat	14	24	28	27	7	100	2,89
Nuorten vapaa-ajantoiminnan lisääminen tai kehittäminen	7	7	24	31	29	98	3,69

Kuva 24 Kysymys 18 Millaisten harrastus - tai vapaa-ajanviettomahdollisuuksien lisääminen tai kehittäminen kylässänne on mielestänne tärkeää? (vastaajia 110)

tavaa kannatusta. Mahdollisuus luoda kylätalosta ympärivuotisesti täysipainoisessa käytössä oleva monitoimitalo pitää tutkia perusteellisesti. Kuva 25: Käyttäisitkö tai olisitko valmis tarjoamaan seuraavia palveluita (kyläkysely kysymys 17). On huomionarvoista, että kysytyjä palveluita ollaan myös valmiita tarjoamaan kyläläisten toimesta.

Kuva 25 Kärkölä kyläkysely 2013 kysymys 17

28. Olemme kiinnostuneita parantamaan jäteveden käsittelyä

Vastaajien määrä: 52

Kuva 26 Kärkölä kyläkysely 2013 kysymys 28

Vastaukset olivat samansuuntaisia kysyttäessä kantaa jäteveden käsittelyyn. Loukun kylän alueelle on mahdollista perustaa kyläläisten toimesta vesiosuuskunta, joka huolehtii käyttöveden hankinnasta ja jakelusta kylän alueella. Samoin on mahdollista järjestää jätevesien keräys ja käsittely. Eniten kiinnostusta herätti viemäriverkostoon liittyminen. Alueen kehittyessä saattaa kyseeseen tulla vesi- ja viemäriverkosto.

Ympäristö ja kaavoitus

Ympäristö ja luonto ml. vesistöt ovat kyläläisille tärkeitä. Kaavoituksessa pyritään siihen, että alueella on selkeästi merkittävä kylä (Loukun alue). Alueelta tulisi saavuttaa erilaiset palvelut tai palveluiden tulisi olla liikkuvia. Kyläasumista ml vapaa-ajan asumista tulisi kehittää. Palveluiden vaikutusalueella vapaa-ajan asuntoja olisi mahdollista muuttaa pysyviksi asunnoiksi. Tämä voisi myös tukea palveluiden tarjontaa. Alueella tulisi vaalia Kärkölä omaleimaisuutta, kylämäisyyttä ja väljyyttä sekä säilyttää oma kulttuurimaisema.

VT2 tarjoaa hyvät yhteydet niin joukkoliikenteelle kuin työpaikoille. Tietoliikenteen toimivuus palvelee niin vakituksia kuin vapaa-ajan asukkaita sekä yrityksiä. Kyläyhteisön osuus on merkittävä. Kylän lisäksi alue tarjoaa hyvät edellytykset metsätaloudelle ja vapaa-ajan maaseudulle. Alueelta tulisi saavuttaa erityisesti Pusulan ja Karkkilan palvelut. Liikkuvat palvelut ovat myös ko. alueella tärkeitä. Maaseutuelinkeinot ja asuminen on voitava yhdistää ja kestävä loma-asumista on kehitettävä. Laaja yhtenäinen metsäalue säilytetään. Vesistöjen ja rantamaisemien laatu ylläpidetään. Alueella tulisi olla melontareittejä ja rantautumispaikkoja.

Kärkölässä on hyvät mahdollisuudet maaseutuelinkeinoille, lähiruoan myynnille, vapaa-ajan palveluiden tarjoamiselle ja luontuelinkeinolle. Alueella kyetään hyödyntämään metsätaloutta ja bioenergiaa. Eläinten pidolle on alueella hyvät mahdollisuudet.

Kyläkyselyn mukaan (kysymys 22) maankäytön kehittämisessä tulisi panostaa luonnon- ja maisemanhoitoon (ka.4,06), yhdyskuntatekniikan parantamiseen (ka.3,99) ja vapaa-ajanvietto- sekä virkistysmahdollisuuksiin (ka.3,85).

Vakituiset sekä vapaa-ajan asukkaat kaipaavat alueelle edelleen lisää asukkaita. Kyselyssä 84 vastaajaa toivoi alueelle lisää asukkaita 27 vastustaessa (kysymys 14, vastaajia 112). Kyläkyselyn mukaan maanomistajat ovat valmiita vuokraamaan, tontittamaan ja myymään tontteja. Muutamat maanomistajat olivat halukkaita jopa lahjoittamaan tontteja uusille asukkaille (Kyläkysely kysymys 21).

Turvallisuus

Kysymys liikenneturvallisuuden parantamisesta oli saanut 104 vastaajaa. Heistä suuri osa oli pitänyt liikenneturvallisuuden parantamista hyvin tärkeänä. Tämä oli tuotu esiin myös avoimissa vastauksissa: ”Liikenneturvallisuuteen liittyen Kärköläntien leventäminen kevyttä liikennettä varten.” Häiriökointiä tai ilkivaltaa (106 vastaajaa) ei nähty niin pahana kuin liikenteen vaarallisuus varsinkin Kärköläntiellä.

Omaisuusrikosten ehkäiseminen nousi merkittäväksi enemmistön vastaajien kohdalla (107 vastaajaa). Kysymyksen kohta yksinäisten ja vanhusten auttaminen nousi myös hyvin tärkeänä esille (108 vastaajaa). Viranomaispalveluiden saatavuuteen kiinnitettiin huomiota avoimissa vastauksissa. ”Viranomaispalveluiden lähisaatavuus, esim. kunnan palvelut tai mahdollisuus käyttää niitä esim. netin kautta yhdessä paikassa.” Ensiapu- ja/tai alkusammutuskoulutuksen järjestämistä kaivattiin kylälle (105 vastaajaa).

Luonnononnettomuuksiin, suuronnettomuuksiin tai muihin häiriötilanteisiin varautuminen (107 vastaajaa) koettiin tärkeäksi. Turvallisuuteen liittyen tulee harkita alueen turvallisuussuunnitelman laadintaa.

VISIO

Vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat toimivat aktiivisesti yhdessä. Alue on turvallinen. Kylällä ylläpidetään ja myös luodaan erilaisia harrastemahdollisuuksia ja palveluita. Erityisesti luontoon ja lähiruokaan liittyviä palveluita lisätään. Julkinen liikenne paranee. Alueen ympäristötekniikkaa kehitetään. Kylätalon käyttöä laajennetaan niin, että ympäri vuoden toimintaa ja palveluja tarjoavasta kylätalosta tulee entistä tärkeämpi kylän keskus ja myös tärkeä palvelukeskus lähiympäristölle.

Kärkölä on suvaitseva, yhdessä tekevä, turvallinen ja luontoa kunnioittava kyläyhteisö. "Kärkölä Kärjessä"

Tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteet

Kylällä jatketaan aktiivista tapahtumien järjestämistä kyläläisten voimin niin vakituisille kuin vapaa-ajan asukkaille. Pyritään lisäämään kyläläisten osallisuusaktiivisuutta. Jatketaan kylätalon huoltoa ja ylläpitoa sekä pihamaan ja hautausmaan siivousta. Kartoitetaan erilaisia mahdollisuuksia luoda kylätalosta entistä laajakäyttöisempi monitoimitalo tuottamalla uusia palveluja ja toimintoja ml. liikunta joko kyläyhteisön toimesta tai esimerkiksi vuokraamalla osan kylätalosta asiasta kiinnostuneelle yrittäjälle.

Vaikutetaan kaupungin maankäytön suunnitteluun kylän alueella. Vaikutuskanavina ovat suorat kyläläisten aloitteet ja kyläyhteisön aloitteet kunnalle sekä aluetoimikunnalle. Pyritään laatimaan kylän alueelta "tonttipörssi" mahdollisista luovutettavista ja myytävistä sekä lahjoitettavista rakennuspaikoista. Kaupunkia pyydetään markkinoimaan aktiivisesti vapaana olevia tontteja. Osallistutaan lähidemokratian toteutukseen ja vaikutetaan siten alueen

asukkaiden hyvinvointiin. Huolehditaan ympäristöstä siivoustalkoilla ja mm. rantojen raivauksella ja vesikasvuston niitolla.

Tutkitaan luonnon ja ympäristön käyttömahdollisuuksia matkailijoiden ja matkailuyrittäjien kannalta sekä mahdollisuutta saada yleistä venevalkamaa alueelle. Selvitetään valokuituyhteyden saamista alueelle. Luodaan edellytyksiä metsästykseseen ja kalastukseen esim. lupakäytäntöjen ja asenteiden puolesta. Tiedostetaan lisääntyvät puuenergian käyttömahdollisuudet. Vaalitaan kulttuurihistoriallisia maisemia ja rakennuksia (Kärkölä kirkko, Kylätalo, Myllymäen torppa).

Toimenpiteet

Alla olevassa taulukossa esitetään toimenpiteitä, joita voidaan toteuttaa kylän toimenpitein ja toisaalta toimenpiteitä, jotka edellyttävät ulkopuolisten tukea. Hankkeiden toteutusta varten voidaan perustaa erillisiä työryhmiä. Työryhmillä on vastuuhenkilö ja työryhmät raportoivat kylätoimikunnalle työn edistymisestä. Kylätoimikunta valmistelee ja kyläkokous päättää vuosittain toteutettavat toimenpiteet. Yleensä kyse ei ole puute ideoista vaan tekijöistä. Toteutettavissa toimenpiteissä on huomiotava niin taloudelliset kuin erityisesti henkilöresurssit. Kylätoimikunta ottaakin

Asukkaiden toteutettavissa olevat toimenpiteet				
Tavoite	Mitä	Kuka	Milloin	Rahoitus
Kylän toiminnan tiedottaminen	Käytetään kaikkia mahdollisia tiedotuskanavia (Käärö, ilmoitustaulu, paikallis-lehdet, kotisivut ja facebook).	Kylätmk	Jatkuvaa	Kyläyhteisön varat
Kyläläisten yhteisten tapahtumien järjestäminen	Tanssit Örnin ladossa	Kylätmk, kyläläiset	Juhannuksen jälkeen ja Elokuun alussa	Pääsylippu- ja buffettulot
	Kesätapahtuma teemalla	Kylätmk, työryhmä	Keskikesällä	Buffettulot
	Kirkkotapahtumien kahvitukset	Kylätmk, emännät	Kirkkotapahtumien yhteydessä	Vapaaehtoinen maksu
Liikunta-aktiiviteettien järjestäminen	Naisten jumppa / Zumba	Erillinen vetäjä	Ympäri vuoden	Osallistumismaksu / kyläyhteisön tuki
	Lentopallo	Erillinen vetäjä	Touko-syyskuu	
	Kyläkävely	Lohjan kaupunki, kylätmk	Kunnan ilmoittamana ajankohtana	Kunnan tuki
	Hiihtolatujen ylläpito	Kylätmk, kyläläiset	Syksy / Talvi	-
Ylläpitää elämää kylällä	Lumilauta-/pulkkamäki: Raivaus / ylläpito	Kylätmk, kyläläiset	Lupa maanomistajalta 2015	-
	Itsenäisyyspäivän juhla	Kylätmk, SRK	Vuosittain: kylätmk:n päätöksen mukaan.	Vapaaehtois-maksu
Kulttuurielämysten ja virkistytymismahdollisuuksien tarjoaminen kyläyhteisölle	Puurojuhla			
	Retket eri kohteisiin	Kylätmk, työryhmä	kylätmk:n päätöksen mukaan.	Osallistumismaksu
Asukkaat voivat luovuttaa tai valmistaa tavaroita yhteisön myytäväksi (tuotto kyläyhteisölle).	Musiikkitapahtuma, jossa eri muusikoita ja ohjelmaa Kiertueattereille mahdollisuus esiintymiseen	Kylätmk, työryhmä	Pääosin vuosittain kesällä	Ohjelma-/buffettulot
	Kirpputori Loukussa: Tilaisuudessa mahdollista lunastaa myyntipöytiä	Kylätmk, työryhmä	Vuosittain tarjonnan mukaan	buffettulot
Asukkaat voivat luovuttaa tai valmistaa tavaroita yhteisön myytäväksi (tuotto kyläyhteisölle).	Joulumyyjäiset	Kylätmk, työryhmä	Vuosittain loppukesä marras.14	Paikka- ja myyntitulot
	Kirkon opastettu esittely	Historia-työryhmä	Kesäsunnuntaisin	Vapaaehtois-maksu
Kärkölä kylän nähtävyyksien esillä pitäminen	Myllymäen torpan opastettu esittely	Kylätmk, historia-työryhmä	-	Vapaaehtois-maksu
	Toimintamahdollisuuksien selvittäminen ja järjestäminen (ulkoilu, liikunta yms.)	Kylätmk, kyläläiset	-	Maksuton tapahtuma /
Kylätalon ja toimintapaikkojen kunnossapito	Talkoiden järjestäminen tarpeen mukaan	Kylätmk, kyläläiset	Vuosittain keväällä ja tarpeen mukaan	Kyläyhteisön varat
Kylätalon pihamaan ja hautausmaan kunnossapito	Talkoiden järjestäminen tarpeen mukaan	Kylätmk, kyläläiset	Vuosittain keväällä ja tarpeen mukaan	Kyläyhteisön / SRK:n varat

Ulkopuolisten tahojen apua vaativat toimenpiteet				
Tavoite	Mitä	Kuka	Milloin	Rahoitus
Asukkaiden saaminen alueelle	Tonttipörssi	Kylätmk ja tonttiir	2015	Lohja ja ELY-keskus
Alueen turvallisuuden parantaminen	Turvallisuussuunnitelma	Kylätmk	Päätetään erikseen, erillinen hanke	Lohja ja ELY-keskus
Julkinen liikenne Pusulaan	Julkisen- ja palveluliikenteen saaminen alueelle	Kylätmk, kyläläiset	Vaikutetaan kuntaan	Lohja
Liikunta-aktiiviteettien järjestäminen	Luistelukentän rakentaminen ja ylläpito sekä kuntoiluvälineiden hankinta pihalle	Kylätmk	Päätetään erikseen, erillinen hanke	Haetaan tukea kunnalta sekä eri toimijoilta
Mielekkään vapaa-ajantoiminnan löytäminen & toteutus	Selvitys & toteutus	Kylätmk, uusi työryhmä, kylän nuoret	Päätetään erikseen	Mahdollisesti maksuton / kunnan tuki
Perusteellinen selvitys eri mahdollisuuksista toteuttaa kylätalon laajennettu käyttö (jos monitoimitalo ei toteudu, pohditaan yksittäisten palvelujen toteuttamista)	Selvitetään rahoitusmahdollisuudet, vertaillaan lähiseudun samantyyppisiin tapauksiin (<i>Letkun Puoti</i>), mietitään mielekäs palvelujen yhdistelmä	Kylätmk, kyläsuunnittelun tr, ulkopuoliset neuvonantajat ja mahdolliset rahoittajat	Selvitystyö aloitetaan 2014	Selvitystyö maksuton, toteutus vaatii resursseja (tuki mm Ykkösakseli/yrittäjät)
Ympäristön kaislikoitumisen ja pusikoitumisen estäminen	Maiseman ja vesistön raivaus (valvonta: Lohja, ympäristöviranomaiset)	Vesienhoito- ja kyläyhdistys	2015	Lohja
Järvien veden laadun tarkkailu ja siitä tiedottaminen	Vuosittaiset mittaukset, näkö-syvyyden seuranta	Vesienhoito- ja kyläyhdistys	Jatkuvaa	Vesienhoito-yhdistys ja ELY-keskus
Kylätalon jätevesijärjestelmä	Jätevesijärjestelmän kunnostus (valvonta: Lohja, ympäristöviranomaiset)	Kylätmk, kyläläiset	2016 vuoden kesään mennessä	Kyläyhteisön varat / Ulkopuolinen tuki.
Verkostoidutaan alueen muihin toimijoihin	Yhteydenpito muihin toimijoihin aluetoimikunnassa	Kyläyhteisön edustaja	Aluetoimikunnan kokousten yhteydessä	Aluetoimikunta yhteistyö

mielellään vapaaehtoisia mukaan tapahtumien järjestäjiksi (ota yhteys kylätoimikunnan puheenjohtajaan tai jäseniin, yhteystiedot kotisivuilla).

Hankelaari

Hankelaari on ideapankki, josta voidaan nostaa toimenpiteitä ja hankkeita toteutettavaksi. Kylätalolla voitaisiin järjestää erilaisia kursseja kuten hygieniä-, kieli-, sukututkimus- ja puutarhakursseja. Kylätalolla on esitetty pidettävän vakioaikainen (esim. 1krt/kk) hoiva- tai vastaava palvelupäivä (hiustenleikkaus, hieronta, jalkahoito, verenpaineen mittaus yms.).

Mainittujen ehdotusten lisäksi kyseeseen voisi tulla: vaihdantapiste (tuo ylimääräiset tavarasasi muiden käytettäväksi, ota tarvitsemasi tavarat mukaan),

Kuva 27 Luomutila Kärkölässä, Maarit Lehtisen arkisto

aikapankki/vaihtopiiri (palvelujen vaihto aikaa vasten; joku tarjoaa ringissä mukana oleville vaikka tunnin verran lastenhoitoapua ja voi näin saada tunnin verran palveluja muilta jäseniltä, esim. muutto- tai remonttiapua), matonpesupaikka, itsepalvelupesula (kolikkokäyttöiset pyykkikoneet kylätalolla), majoitustiloja kylätaloon, yhteisiä laulu- tai karaokeiltoja, tarvikkeiden vuokrausta (mehupuristin, oksasilppuri, klapikone yms.), van-

husten ja lasten palvelujen kehittäminen, kiertävä terveyspalveluauto/ terveydenhoitaja kylätalolla, valokuituyhteyden saaminen alueelle, etätyöhotelli kylätalolla, aurinko/tuulivoiman hyödyntäminen, kylän omavaraisuuden lisääminen. Myös kylätalon korjaus- ja lisärakentamista on syytä harkita (tilat, mahdollinen huone ullakolle, erillinen vajarakennus).

Kyläsuunnitelman päivittäminen ja seuranta

Kyläsuunnitelman toteutumista seurataan kylätoimikunnan kokouksissa ja erityisesti vuosittain kyläkokouksissa. Tavoitteena on päivittää kyläsuunnitelma viimeistään vuonna 2020. Kylän tulevaisuus näyttää hyvältä. Myynnissä olevia taloja on myyty ja lapsiperheitäkin on kylässä. Tarjolla on myös

tontteja jopa lahjoitettavaksi. Kylällä oleva yhteisö toimii aktiivisesti. Uusien asukkaiden saamiseksi kylään kartoitetaan mahdollisesti myytävät tai vuokrattavat tilat, talot ja tontit.

Harrastemahdollisuuksia, palvelutarjontaa ja luontoon liittyviä toimintoja kehitetään. Tavoitteena on ylläpitää hyvää yhteyttä kuntaan ja seudun muihin toimijoihin sekä huolehtia arvokkaasta ympäristöstämme, niin luonnosta kuin rakennetusta ympäristöstä. Kyläyhteisö kartoittaa myös, miten se voi hyödyntää parhaiten kylätalon

tarjoamat ainutlaatuiset puitteet, niin että kylätalo voisi palvella alueen asukkaita jatkossa entistä paremmin vireänä, ympäri vuotena toiminnassa olevana kylän keskuksena, monitoimitalona, josta löytyy palveluja ja toimintaa niin lapsille, aikuisille kuin ikäihmisillekin. Nykyisin on myös havaittavissa, että maallemuutto nuortenkin keskuudessa on lisääntynyt ja tämä osaltaan luo uskoa tulevaisuuteen.

Kuva 28 Lintukoto Kärkölässä talvella 2013, Kimmo Kotilainen

*Kärkölässä on tilaa, turvallista asua,
kasvattaa lapsia ja ikääntyä.
Täällä on hymy herkässä sekä raikas
ja luonnonkaunis luonto ympärillä.*

Kuvaluettelo

Kuva 1 Kansikuva Kesäpäivät Kärkölän Kylätalolla 27.7.2013; Syrjälä Ja "Hämärä" Maarit Lehtisen Arkisto	0
Kuva 2 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 1	4
Kuva 3 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 5	5
Kuva 4 Heinjärven Aitta, Marja-Leena Syrjälän Arkisto	6
Kuva 5 Kärkölän Kirkko Ja Kellotapuli, Marja-Leena Syrjälä	6
Kuva 6 Myllymäen Asuinrakennus, Museovirasto	7
Kuva 7 Myllymäen Rakennukset, Museovirasto	8
Kuva 8 Kärkölän Kylätalo (Kärköläntie 1387), Marja-Leena Syrjälä	8
Kuva 9 Örnin Lato (N.1 Km Loukusta), Maarit Lehtinen	8
Kuva 10 Etäisyydet Kärkölään, Marika Puolimatka	9
Kuva 11 Kärkölän Toiminta-Alue, Retkikartta/Marika Puolimatka	10
Kuva 12 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 3	11
Kuva 13 Länsiafrikkalaisia Sävelmiä Musiikkipäivänä 2012, Tuomas Lehtola	11
Kuva 14 Lentopalloa Kylätalolla, Maarit Lehtinen	12
Kuva 15 Peijaiset Kärkölässä, Maarit Lehtinen	13
Kuva 16 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 11	13
Kuva 17 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 20	14
Kuva 18 Vesistöt, Harri Ripatti	15
Kuva 19 Melontaa Kärkölässä, Harri Ripatti	15
Kuva 20 Tiestö, Paikalliskartta/Harri Ripatti	16
Kuva 21 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 19	18
Kuva 22 Kärkölän Kyläkysely Kysymys 13: Miten Tärkeäksi Koette Seuraavat Kehittämiskohteet Kylällänne?	18
Kuva 23 Kärkölän Kyläkysely Kysymys 15 Millä Keinoin Yhteisöllisyyttä Voitaisiin Parantaa Kylällänne?	18
Kuva 24 Kärkölä Kyläkysely Kysymys 18	19
Kuva 25 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 17	20
Kuva 26 Kärkölän Kyläkysely 2013 Kysymys 28	20
Kuva 27 Luomutila Kärkölässä, Maarit Lehtisen Arkisto	25
Kuva 28 Lintukoto Kärkölässä Talvella 2013, Kimmo Kotilainen	26

MUITA YHTEYSTIETOJA:

Kärkölän kyläyhteisö ry www.pusulankarkola.net
 Vesienhoitoyhdistys www.saarijarvi-salovesi.net
 Lohjan kaupunki www.lohja.fi
 Alueuimikunnat www.lohjanaluetuimikunnat.fi

LIITE 1: PALVELUETTELO

Palveluntuottaja	Yhteystiedot	Toiminnan kuvaus
Erärenki	Jouni Palén Kynnäräntie 22, 31350 Liesjärvi Puh. 050 545 4722 s-posti: erarenki(at)gmail.com www.erarenki.fi	Kanoottien ja lumikenkien vuokrausta; erä- ja luontooppaan palvelut mm. Liesjärven kansallispuistossa; elämyspalvelujen, virkistymispäivien ja luontolähtöisten kokemusten järjestäminen (myös esim. polttareihin, synttäreille ja pikkujouluihin); mökkitalokkari-tyyppiset rengin työt kansasi tai puolestasi; rakennusten huolto- ja korjaustyöt; pienrakentamista
Etelä-Suomen talomestarit Oy	Seterinkulmantie 406, 03600 Karkkila Puh. 040 848 2153 s-posti: tarmo.makkonen(at)etelasuomentalomestarit.com www.etelasuomentalomestarit.com	korjaus- ja uudisrakentaminen, maanrakennus, rakennuspiirustukset, liukuovia ja -kaapistoja
Maanrakennus Etelätalo Ky	Kari Etelätalo Ahomäentie 217, 03850 Pusula Puh. 040 010 2249	hiekanajot, kaivuutyöt, heinän niitto
Hiomo Erkki Rahkonen & Co	Liesjärventie 157, 03600 Karkkila Puh. 0400 187 186	karvanleikkuukoneiden (klipperien) terien teroitus postimyyntinä, markkinointialueena koko Suomi; teollisuuteen murskainten, granulaattorien ym. terien teroitusta
Honkola Martti	Honkolantie 16, 31350 Liesjärvi Puh. 040 548 7834	puiden kaatoa, siirrettävä kenttäsiirre
Kaivuu ja Maanrakennus Jääskeläinen	Kärköläntie 1588, 03850 Pusula Puh. 040 759 2119	kaivinkoneurakointia
Keppana Kellari/ Koivulan lomamökit	Koivulantie 6, 31350 Liesjärvi puh (03) 43 55 308 / ravintola puh (03) 42 22 308 / lomamökit s-posti: asiakaspalvelu(at)keppana.com www.keppana.com	pihveistään ja laajasta juomavalikoimasta tunnettu ravintola sekä vuokramökkejä
Kilpiän tila	Töllintie 277, 03850 Pusula s-posti: iiris.mattila(at)gmail.com www.kilpiantila.net	luomuviljaa, -härkäpapua, -omenaa ja -vihanneksia
Leppäkoski Jussi	Pusula/Hauhula / Puh. 044 047 5569	traktori- ja koneurakointia

Palveluntuottaja	Yhteystiedot	Toiminnan kuvaus
Letkun Puoti Osk	Härkätie 341, 31380 Letku Puh. (03) 4350 810 s-posti: letkunpuoti.osk(at)gmail.com http://www.letkunpuoti.net/ - Puodin tiloissa toimiva hieroja Aki Friberg puh. 045 845 5481	kyläkauppa ja paikallisten tuotteiden myynti/lähiruokaa (käsitöitä, leivonnaisia, marjoja, lammastuotteita, vaatteita, sisustustarvikkeita), rakennustarvikkeita, puutarhamyymälä, kahvila, ostosten kotiinkuljetusmahdollisuus, kaupan yhteydessä huoltoasema (benssiini 98, polttoöljy) ja postilaatikko, vesipiste (juomavettä), puodin tiloissa toimii myös hieroja Aki Friberg
Lounas-Ravintola Loukku	Kärköläntie 1613, 03850 Pusula Puh. (09) 222 3076 Puh. 050 4110 799 www.loukku.fi	maukasta kotiruokaa sekä pikkulämpimiä, arkilounas ja A la Carte -annoksia, omakekoisia leivonnaisia, pitopalvelu (ruoat, kakut, leivonnaiset), kalastuslupien myynti (Liesjärven ja Pohjois-Pusulan kalastusalueet)
Pakkalan tila	Markku Juovi Töllintie 261, 03850 Pusula Puh. 040 506 9047	perunoiden ja kausiluonteisesti muidenkin juuresten ja vihannesten suoramynti ja perunakioski (itsepalvelu)
Puolimatka Services Oy	Pusula/Kärkölä s-posti: markku.puolimatka(at)gmail.com Puh. 050 469 5379	IT ja Taloushallinnon asiantuntijapalvelut sekä ohjelmistojen suunnittelu, SAP konsultointi ja projektien johtaminen, ATK laitteiden ja tarvikkeiden jälleenmyyntiä (tilauksesta)
Sillanpää Aki	Kaupinkulmantie 407, 03850 Pusula Puh. 0500 832 359	teiden kunnossapitoa, lumen aurausta, käytettävissä myös Polanneterä
Stena Recycling Oy, Pusulan tuotantolaitos	Seterinkulmantie 44, 03600 Karkkila Puh. 010 7780 145 http://stenarecycling.fi/Karttahaku/Pusula	kierrätyslaitos, vastaanottaa myös kotitalouksien metalliromua ja akkuja
Taksi Pasi Vuorinen	Pasi ja Sari Vuorinen Rydönkyläntie 208, 03850 Pusula Puh. 0400 814 909	taksipalveluja, polttopuita, hunajaa, lumen aurausta
T:mi Sami Messi	Hämeen Härkätie 1018, 31400 Somero Puh. 044 277 9515 s-posti: samimessi@msn.com http://www.letkunkyla.net/2012/01/vuokrataan-rakennustyokoneita-sami-messi.html	rakennustyökoneiden ja käsityökalujen vuokrausta (mm. akkuporakone, pöytäsiirre, hiomakone, reikäporasarja, tikkaat, moottorisaha), polttopuiden teko traktorikäyttöisellä klapi-koneella sekä klapi-koneen vuokraus

Palveluntuottaja	Yhteystiedot	Toiminnan kuvaus
Toivolan luomutila	Rydönkyläntie 83, 03850 Pusula puh. 045 137 9358 (Regine Adje) s-posti: regine.adje(at)gmail.com	avomaan luomuvihanneksia, -marjoja ja -hedelmiä
Töllin Mylly Osuuskunta	Marttilantie 230, 03850 Pusula Puh. (09) 226 6078 www.tollinmylly.net	osuuskunta jauhaa asiakkaidensa viljaa; jauhojen, ryynien ja hiutaleiden myynti
Vaherman leiri- ja kurssikeskus	Elämän maku ry Kärköläntie 769, 03850 Pusula Puh. 050 352 4858 s-posti: vaherma(at)kolumbus.fi www.kolumbus.fi/vaherma/	leiri- ja kurssikeskus lapsille, nuorille, aikuisille ja perheille Vahermanjärven rannalla; mm. erilaisia harrastusleirejä, partioleirejä, saunailtoja, luontopolku metsässä, pallopelejä pihalla, uimaranta, soittoa, melontaa, ongintaa, kananmunia
Vuorinen Kalevi	Rydönkyläntie 208, 03850 Pusula Puh. 040 021 5752	
Vähä-Herttuan saha	Vähä-Herttua Kari Muorihuhdantie 2, 31350 Liesjärvi Puh. 050 553 0705	sirkkelisahausta, sahatavaraa, sahauspintaa
Vähäveden Retkimelontakeskus	Vähävedenpihatie 20, 03600 Karkkila puh. 040 070 5351 s-posti: info(at)vahavesi.fi www.vahavesi.fi	kanoottiretkiä (omatoimi-, henkilökunta- ja asiakas- sekä koululaisten ja nuorten retkiä); intiaanikanoottien, kajakkien ja retkeilytarvikkeiden vuokrausta; melontakoulutusta; retkeilijöiden ja kaluston kuljetuksia; metsäcamping; rantasaunoja; aukiolo: touko-syyskuu
Ämyri	Salkolantie 77, 31470 Somerniemi Puh. (02) 748 2937 s-posti: info(at)amyri.fi www.amyri.fi www.facebook.com/AmyrinTanssilava	kesätanssilava (touko-elokuu)

